

DIRVA

THE FIELD

Nr. 45

Lapkričio-Nov. 8, 1956

Cleveland, Ohio

Pamokos iš Lenkijos ir Vengrijos įvykių

Kas vakar buvo svajonė — šiandien virto tikrovė, turbūt, panašiai galvoja visi, sekdami paskutiniuosius įvykius Lenkijoje ir Vengrijoje. Kai kurie jau daro tolimas išvadas, bet faktas lieka aiškus, jog Sov. Rusija gavo pirmą ir tiesioginį smūgį, kurio padarinių dar šiandien sunku numatyti. Jei Lenkijoje toji revoliucija eina palaipsniui, tai Vengrijoje įvyko tikras sukilimas ir prieš Sov. Rusiją ir prieš vietinę komunistinę santvarką. Dar toliau, tas sukilimas pasiekė tokį dramatinį laipsnį, kokio dar po pastarojo pasaulinio karo niekur nėra buvę.

Deja, tas didelis kraujo praliejimas nepasibaigė, nes sovietai, pasinaudodami anglų-prancūzų intervencija Egipte, apsisprendė sutriuškinti Vengrijos sukilimą.

Būdami realūs ir nenorėdami save guosti greito išlaisvinimo galimybėmis, turime, vis dėlto, atidžiau sekti įvykių raidą, atsakyti nuo kai kurių pasenusių metodų ir galvojimo ir jau dabar pasimokyti iš Lenkijos ir Vengrijos įvykių, kurie davė daug gražių pavyzdžių ir pasauliui ir mums patiems...

Pirmieji išėjo jaunuoliai

Tuo laiku, kai per ilgus emigracinius metus daug popierio ir nervų sugadinome ginčydamiesi kokių keliu turime eiti prie Lietuvos vadavimo problemų, taip pat skaitėme spaudoje ir girdėjome iš vad. veiksmų apie gyvenimą pavergtą Lietuvai. Tas žinias visad su įdomumu sekdavome, nors jos labai dažnai viena kita prieštaravo. Tačiau visi sutikdavome su faktu, kad Lietuva yra naikinama ir fiziniai, ir dvasiniai ir ypač šis paskutinis naikinimas mus visus baugino.

Kai yra žalojama lietuvio siela, kai jaunimas nuo pat mažens dienų auklėjamas komunistinėje mokykloje, kai jam kalamos į galvą pragaištingos Markso-Engelso idėjos — tai per ilgesnį laiką lietuviai tauta gali būti išnaikinta ne tik fiziniai, bet ir dvasiniai. Atrodo, su tomis logiškomis išvadomis sutikome visi.

Beje, tas mūsų išvadas sugriovė Lenkijos ir Vengrijos įvykiai. Jie nepatvirtino nei mūsų gamtinių žinių, nei komunistų vilčių. Kas pirmiausia Lenkijoje ir Vengrijoje suskilo? Gi jaunimas, moksleiviai, studentai, darbininkai, o ne kokie buvę partijų vadai ar kitokie veikėjai.

Tik prisiminkime kas buvo teisiama už Poznanės sukilimą — visi jaunuoliai 19-21 m. amžiaus. Tai tie, kurie buvo gimę karui prasidėjus ir nepriklausomos Lenkijos gyvenimo visai nematė.

Vengrijoje pirmieji išėjo į gatvę studentai, patiekdami savo garsius reikalavimus. Arba vėl pagarsėjusios Magyarovar miesto žudynės, kur žuvo 311 užmuštais r. sužeistais. Čia pirmieji išėjo į gatvę aukštesnių klasių pradžios mokyklų mokiniai. Arba štai vėl "New York Times" korespondentas aprašo dramatišką pasikalbėjimą su vienos grupės partizanais Budapešto mieste. Vienas iš jų, anot korespondento, apie 10 m. amžiaus, kita vėl 15 m. mergina. Jie visi ginkluoti automatais pasakė, kad nepasiduos tol, kol paskutinis rusų kareivis išeis iš Vengrijos žemės.

Tokių jaudinančių momentų

Rašo HENRIKAS ŽEMELIS

užtiksimė visoje Vengrijoje. Tie gyvi pavyzdžiai aiškiai sugrąžina mūsų galvojimą apie pavergtų kraštų, tuo pačiu ir Lietuvos, jaunimą. Priešingai, Lenkijos ir Vengrijos sukilimai akivaizdžiai parodė pasauliui, kad tas komunistinėje dvasioje tariamai auklėjamas jaunimas pirmieji stojo kovon už savo krašto laisvę.

Nagrinėdami toliau Vengrijos sukilėlių kovas, mes turime progos dar kartą įsitikinti amžino dėsno ir mūsų Laisvės varpe įrašyto šūkio teisingumą, kad tas nevertas laisvės, kas negina jos.

Kiekviena laisvės kova reikalauja kraujo aukų ir tas aukas sudeda ne kas kitas, o pati tauta. Štai vengrų sukilėliai, Budapešte, atėję prie Amerikos ir Anglijos pasiuntinybių, šaukė: — Kodėl Amerika nepadaeda mums?

Tai tiesus ir žiaurus klausimas visam vakarų pasauliui.

Kiek gražių žodžių ir pažadų buvo siunčiama pavergtiems kraštams, tačiau kai atėjo laisvės valanda, tie patys amerikiečiai ir anglų ambasadoriai tegalėjo šaukiantiniai miniai tik tiek pasakyti, kad jų prašymai bus persiusti vyriausybėms... Gi kiek tos vyriausybės daro vengrams padėti — mes visi gerai žinome.

Mes nenorime emigracinių valdžių...

Bene pats įdomiausias įvykis iš visų Vengrijos sukilėlių kovos įvyko neseniai tam pačiam korespondentui besikalbant su sukilėlių valdžios atstovais. Tarp kitų klausimų, jis paklausė, ar nebūtų gera, jei dabar būtų atvežta emigrantų egzilinė vyriausybė, kuri perimtų krašto reikalų tvarkymą. Mat, buvęs paskutinis laisvos Vengrijos vyriausybės galva Ferenc Nagy (nesuimaišyti su komunistu Imre Nagy) atvyko Austrijon ir norėjo sueiti į kontaktą su sukilėliais.

Jie atsakė tvirtu — ne! Kitas dar pridėjo: mes nenorime jokių emigracinių valdžių, mes patys išrinksimė savo vyriausybę. — Ką reiškia toks tvirtas pasipriešinimas prieš bet kokį bandymą emigrantams užimti vadovaujamą vietą? Tai yra natūralus, bet labai daug pasakantis reiškinys, kad visi tie, kurie dėl įvairių priežasčių atitrūko nuo krašto reikalų, neturi jokių pirmenybių ir balso naujai atkuriamam laisvo krašto reikaluose. Sprendžiamąjį balsą visuomet turi ir turės tie, kurie kovoja ir lieja kraują už to krašto laisvę.

Beje, šiuo momentu kiekvienas norėtų padaryti palyginimų

su mūsų padėtimi, su mūsų vad. veiksniais, kurie irgi didelę dalį savo laiko, energijos ir tariamų kovų eikvoja toli gražu ne kitiems tikslams, kokius turėjo vykdamas prie Vengrijos sienos jų egzilių vadas Ferenc Nagy. Palyginimų vaizdas būtų labai klaidus, nes mes šia prasme darėme ir darome labai daug klaidų, vis nenorėdami mūsų pačių blaivių balsų, kurie jau ne nuo šiandien kartojta tą patį, ką mes turėjome progos tik ką patirti iš paskutiniųjų Lenkijos ir Vengrijos karžygiškų kovų.

Ir įsivaizduokime kas atsitiktų, jeigu mes patys staiga atsidurtume lenkų ir vengrų padėtyje. Ar mums nebūtų gėda prisipažinti ir parodyti kraštui savo dešimtmečio balansą kovoje dėl Lietuvos laisvės? Visus tuos ginčus, šmeižtus ir tariamas kovas dėl kompetencijų ir valdžių... Ir tai daro ne eiliniai žmonės, bet buvę partijų vadai, garbingi valstybininkai ir kiti, kurie pasipuošę titulais žmonės.

Bet, turbūt, daug kas pastebėjome, kad prie tų visų tituluotų asmenų, labai plačiai čia emigracijoje yra vartojamas dar vienas naujas titulas — "buvęs". Va, čia, ir yra tikroji emigrantų tragedijos priežastis, kad jų dauguma ir darosi buvusiais žmonėmis, kurie nemato tikrovės ir

tų milžiniškų pasikeitimų, o visą savo veiklą grindžia praeitimi, seimų bei vyriausybių vaidinimais ir kitokiomis partinėmis aritmetikomis.

Čia ir išryškėja tikrosios dvi lietuvių partijos, o ne 10, kaip vlikininkai tvirtina, būtent: visi buvusieji, kurie didžiausią energiją sunaudoja praeities šiukšlinėjimuose ir gyvieji lietuviai, kurie jaučia momento pulsą ir žino savo vietą ir atsakomybę prieš pavergtą kraštą.

Mes galime pasidžiaugti, kad mūsų jaunimas, studentija ir ta visuomenės dalis, kuri yra išėjusi kietą rezistencijos mokyklą, kaip krašte taip ir čia, pasižymi idealizmu ir blaiviu galvėjimu apie lietuviškų reikalų sprendimą.

ATIDUODANT SPAUSDINTI

JAV 61 milijonas gyventojų ejo balsuoti ir spręsti kas per ateinančius ketverius metus valdys Amerika, kas užims kitas atsakingas pareigas.

Daugelis balsuotojų, ypač kilusių iš Europos kraštų, labai apgailestavo, kad nėra galimybės pasirinkti energingesnius kandidatus į JAV prezidentus, kurie sukilusiom pavergtom tautom greičiau išlietušų pagalbą. Dabartinė padėtis aiškiai rodo, kad labai daug šnekama ir žadama, bet kai reikia realios pagalbos, jos nesulaukiama.

VISAM PASAULY

Visoj Amerikoje

vengrai vykdo demonstracijas, kad kovojančiai vengrų tautai būtų suteikta skubi pagalba.

Apie vykdomas demonstracijas ateina daug žinių ir iš kitų laisvų kraštų. Šį pirmadienį vakariniam Berlyne prieš rusų kruvinus veiksmus Vengrijoje protestavo net 100,000 minia vokiečių, vadovaujama studentijos.

Prezidentas Eisenhoweris

parašė Bulgarijai, kad ištrauktų kariuomenę iš Vengrijos ir duotų gyventojam praversti laisvų rinkimus. Kodėl prez. Eisenhoweris nepareikalavo Maskvos vyriausybės, bet paprašė tik Bulgarijos — daugelis stebisi.

Iškamšinė Maskvos vyriausybės Vengrijoje

sudarė senas Stalinistas, žiauriais pasižymėjęs J. Kadar. Komunistų partijos sekretorius Gare, pakvietęs rusus mušti sukilėlius, sukilėlių buvo užmuštas.

Anglų, prancūzų ir izraelitų

puolimas Egipto, susilaukė beveik visų tautų pasmerkimo. J.T.

priimta rezoliucija ten baigti karą veiksmus ir atsitraukti į senas pozicijas, greičiausia bus įvykdyta. Bet Sueso kanale greičiausia senoji padėtis negrįš.

Valstybės sekretorius Dulles

paguldytas į ligoninę ir 2¼ valandos operuotas. Serga vėžio liga. Į darbą, jei sveikata nesi-
komplikuos, galėsias grįžti po 6 savaičių.

Lenkijoje vėl 3 rusai generolai pašalinti iš kariuomenės. Atrodo, kad lenkai nori nusikratyti jiems primestais viršininkais.

Dėl įvykių Vengrijoje ir Lenkijoje

bėglių iš Rytų Vokietijos į vakarus žymiai sumažėjo. Sumažėjimo priežastys esančios: vokiečiai laukia progos sukilti prieš rusus, o rusai dabar labai padidino savo jėgas visuose jautresniuose perėjimo punktuose.

Kancelerio Adenauerio

kelionei į Prancūziją aptarti naujai susidariusią pasaulinę padėtį. skiriama daug dėmesio. Vėl plačiau pasigirdo kalbos apie Europos jungtines valstybes.

Saaras nuo 1957 m. siųs 10 atstovų

į Bonnos parlamentą. Nuo tada Vakarų Vokietija susidės iš 10 kraštų.

Vakarų Vokietijos pasiuntinys Maskvoje Haas, ilgesnį laiką leidęs Vokietijoje, grįžo į Maskvą. Tai ženklas, kad gali ten atsirasti svarbesnių reikalų.

Belgija ir Rusija,

ten viešint Belgijos vyriausybės delegacijai, pasirašė draugiškumo sutartį. Atseit, rusai galės Belgijoje daugiau paskleisti savo propagandinės medžiagos.

Vengrijos kardinolas Josef Mindszenty, komunistų buvo kalinamas vienoje pilyje, 60 mylių nuo Budapešto. Jį saugojo specialios komunistinės žvalgybos milicija. Partizanams išlaisvinus jį daug kur pasirodė Budapešto gyventojams ir juos stiprino laimėti laisvės kovą. Dabar, vėl rusų kariuomenei užėmus Budapeštą, prašydamas politinio pabėgėlio prieglaudos, pasislėpė JAV pasiuntinybėje.

Istorinės tiesos beieškant

Pasikalbėjimas su gen. Musteikiu apie gen. Raštikio atsiminimus

JONAS PAPLENAS

Generolas Stasys Raštikis, buvęs Lietuvos kariuomenės vadovu, šiais metais dienos šviesą išdusį savo atsiminimų knygoje "Dėl Lietuvos I dalies įvade pareiškia atiduodas" "šį savo raportą viešam tautos teismui, ... tokį, koks jis yra — su visais netobulumais, bet kartu ir su tikrai nuoširdžia intencija pasitarauti istorinei tiesai" (16 psl.).

Autentiški, valstybinio aparato viršūnėje ar netoli jos, buvusių asmenų atsiminimai, yra vienas istorinių šaltinių. Jie, paprastai, yra tiek vertingi, kiek autorius įstengta išvengti subjektivitymo. O tai jau nėra lengvas uždavinys. Ypatingai tais atvejais, kai į atpasakojamųjų įvykių sukūrį yra įsuktas ir pats

autorius. Ir dargi su visais jam artimos sferos pasisekimais ir neregelėmis, su didžia garbe iš vienos pusės ir su ne mažesne atsakomybe iš kitos, su visomis egoistinėmis ambicijomis ir žmogiškomis silpnybėmis. Tokiomis sąlygomis nukrypimas nuo tiesos yra daug tų.

Žino tai ir atsiminimų autorius gen. S. Raštikis, o todėl prašo juos vertinti kaip subjektyvius ir neneigia, kad juose "gali būti ir mažų netikslumų".

Ir tikrai. Skaitytojai šiuose kario atsiminimuose mato įvykius, perleistus per stiprią subjektivitymo prizmę, o kai kuriuos istorinius faktus nušviestus dirbtinomis šališkumo prožektorių šviesomis.

Todėl, taip pat su gera intencija pasitarauti tai pačiai istorinei tiesai, Dirvos bendradarbis ryžosi kreiptis į generolą Kazį Musteikį, buvusį Lietuvos krašto apsaugos ministerį gen. Černiaus, kun. Mirono ir Merkio kabinetuose, prašydamas informacijų ir patikslinimų dėl kai kurių kontroversinių autoriaus minčių, daugiau ar mažiau susijusių su karinėmis to meto mūsų sferomis.

— Kaip Tamsta, kaip daugelio aprašomųjų įvykių liudytojas, apskritai vertini šią knygą? — kreipėsi Dirvos bendradarbis į gen. K. Musteikį.

— Joje daug medžiagos apie kariuomenę ir politinio Lietuvos gyvenimo įvykius. Tik gaila, kad daugelis 1934-1940 m. aprašomų įvykių, kuriuos ir man teko pergyventi, įvilkti į naujus drabužius. Jei mums būtų buvę lemta laisvai gyventi savoje tėvynėje, kur būtume turėję daugiau liudytojų, o taip pat ir prieinamą raštinių medžiagą, — aš abejoju, ar gen. Raštikis būtų pasirodęs viešumai su tokia knyga. Kitas dalykas čia, emigracijoje. Daug knygų skyrių, ypatinai paskutiniųjų, parašyti dažnai prasielkiant su tiesa ir apgailėtinais šališkais.

Jeigu būsimi Lietuvos istorikai remsis šia knyga kaip medžiaga istorijai, tai jų aprašoma Lietuva kartais bus tolima nuo mūsų gyventos.

Vargu bepasigirs laisvės balsas...

Išdidžiai sukilusi ir sukilimą laimėjusi, bet iš vakariečių jokios pagalbos nesulaukusi, Vengrija vėl papludusi persekiojimų kraujuose.

Iš Budapešto radijo stoties nuskambėjo paskutiniai sukilėlių šauksmai pagalbos, kada į miestą įsiveržė tūkstantinė sovietų kariuomenė, kada jie į Vengriją įvedė naujų 14 divizijų, remiamų 6000 tankų. Sukilėliai šaukė: pagalbos, pagalbos, pagalbos!

Deja, vakariečiai, tarpusavy suskilę dėl kovų Egipte, abejingų rūpestingumui Vengrijos bylą kėlė tik Jungtinėse Tautose. Kalbos ėjo valandomis, o įtūžę Maskvos komunistai piovė vengrų tautą. Piovė ir tebeplaukia norėdami likviduoti bet kokį pasipriešinimą. O vakariečiai galvoja ką daryti?

Tai balsus išdavimas, kuris istorijoje nedaug pavyzdžių turi.

Rašant šias eilutes jau virš 15,000 vengrų pabėgėlių pasiekė Austriją. Pasiekė baisių išgyvenimų liudininkai. Pasiekė keikdami visus tuos, kurie skatina skintis keliais laisvėn, bet kai laisvės vardan atiduodamas didžiausias pasiaukojimas, nieko nedaro.

Į Vengriją didelėmis ginkluotoms masėms įsiveržė sovietai jau spėjo nušluoti buvusią vyriausybę, kuri buvo pasiskelbusi neutralia ir buvo paprašiusi vakariečių — prancūzų, anglų ir amerikiečių apsaugos. Tos apsaugos ji nesulaukė ir todėl vėl paplūdo kraujuje.

Skaičiuojama, kad sukilimą laimint Vengrijoje žuvo nemažiau kaip 12,000 vengrų patriotų. O kiek jų žus dabar, kada sienas akliai uždarę sovietai pradėjo sines vengrų skerdynes? Tiesiog patys sukilėliai sovietams veržiantis šaukė: Mes paskutinį kartą šaukiamės pagalbos, nes jos nesulaukėme, vargu kada iš Budapešto pasigirs laisvės balsas...

Esam liudininkai nepaprastai skaudžių įvykių. Esam liudininkai kada mums dalinami pažadai ir nė kiek laiku nepajudama tuos pažadus įvykdyti. Negi šio galingo ir didelio krašto vadai vis dar tebemano, kad komunistų tiraniją galima sunaikinti maisto paketais ir beviltiškais maldomis.

Prieš įsiveržusius 6000 tankų Vengrijos tautą išžudyti, reikia ne maisto paketukų, bet nemažiau kaip 6000 geresnių tankų. Kitaip tautos bus skerdžiamos milijonais, vergija plėsis, raudonasis barbaras liks nesuvaldytas.

Ir toje skaudžiojo valandoje vengrų tauta tebekovoja baisiai žiauria laisvės kova. Vyrai, moterys ir vaikai su ginklu ir be ginklo, miršta už Vengriją.

O ką veikia Vakarų didieji? Jie žiūri ir stebisi, kalba ir žada padėti, bet nepadaeda kada reikia.

Tai baisi laisvės kovotojų tragedija ir dar didesnė Vakarų didžiųjų gėda.

— Daugelį iš kariuomenės vadų kompetencijos neišplauniančių intervencijų autorius teisingai, kaip būtinas žygius to meto sąlygomis. Kokia Tamstos, kaip profesionalo kario, pažiūra dėl tų žygių būtinumo?

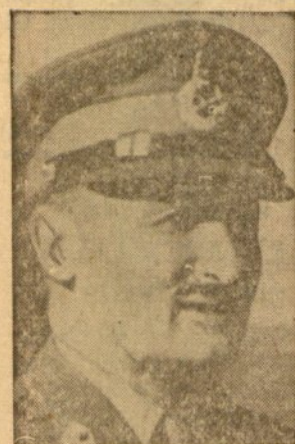
— Gen. Raštikis, būdamas kariuomenės vadu, tikrai nevengė kišimosi į įvairius ano meto Lietuvos gyvenimo įvykius. Atidus knygos skaitytojas visur tai pastebės. Be abejo, buvo įvykių, kur generolo įsikišimas buvo reikalingas, bet ne mažiau buvo ir tokių, kur jo laikymasis nušalinai būtų buvęs daug teigiamesnis. Gaila, kad visi tų intervencijų aprašymai perdėm šališki, kartais tolimi tikrovei, neobjektyvūs.

Teisybė, tokiomis savo intervencijomis gen. Raštikis susikrovė sau nemaža popularumo, (Perkelta į 8 puslį)

Vengrija, iš visų pusių apsupta komunistinių jėgų, išskiriant mažą tarpą į Austriją, dabar pergyvena naują, Maskvos suorganizuotą, tautos žudymo laikotarpį.

JIE VADOVAUJA EGIPTO puolimui

Jungtinėms prancūzų-anglų jėgoms vadovauja anglų generolas Sir Charles Keightley.

Pavaduotojas yra prancūzų armirolas Pierre Barjot.

DIRVA

Lithuanian Weekly, published by American Lithuanian Press & Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit), 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. Telephone: Henderson 1-6344. Issued in Cleveland every Thursday. Editor: Balys Gaidžiūnas.

Entered as Second-Class matter December 6th, 1915, at Cleveland under the act of March 3, 1879.

Subscription per year in advance: in the United States \$5.00 in Canada — \$5.50, elsewhere — \$6.50. Single copy — 10 cents.

Lietuviškas savaitraštis, leidžiamas VILTIS, Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo D-jos (Inkorp. ne pelnui), 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. Telefonas: Henderson 1-6344. Išleista Clevelande kas ketvirtadienį. Redaktorius: Balys Gaidžiūnas. Registruota kaip antros klasės siunta 1915 m. gruodžio 6 d., Clevelande pagal 1879 m. kovo 2 d. įstatymą.

Prenumerata metams iš anksto: Jungt. Amerikos Valstybėse \$5.00 Kanadoje — \$5.50, kitur — \$6.50. Atsk. Nr. kainą 10 centų.

Šia savaitę...

Balys Gaidžiūnas

Didieji įvykiai Lenkijoje ir Vengrijoje rieda toliau, gi lietuviškai kalbantieji Maskvos tarnai "Vilnyje" ir "Laisvėje" nebesuspėja pūsti į Maskvos dūdą. Žiūrėk, vakar jiems vienaip reikėjo verstis per galvą, gi šiandien jau reikia kitaip ir patiems sau prieštarauti. Kiek kartų jau jie aukilimą Vengrijoje sutriuškino ir "visą liaudį išlaisvino" iš buržuazinių reakcinerių kursytojų, o tas sukilimas jau baigia visiems Vengrijos komunistams nugarkaulį sulaužyti.

Kai paseki pačios Vengrijos ir ypač Lenkijos komunistinės spaudos pranešimus tai turi pripažinti, kad lietuviškai kalbantieji komunistai čionykščioj savo spaudoj labai daug nuo jų atsilikę. Ten jau rasi drąsesnį žodį ir mintį. Ten jau nevyngiamia komunistiniam Maskvos stabui ir į užpakalį įspirti. Tuo tarpu mūsų šaliai kalbantieji vis dar tebegroja seną Maskvos garbinimo plokštelę, nes, matyt, bijo nustojo duonos...

Per Europos paveržimą tautas rieda nauji laisvės šūkiai. Visi kviečiami tą laisvės kovą, kuo tik įmano, paremti. Tuo tarpu čia, mūsų pašonėje, Maskvos garsiakalbiai tebepučia paveržėjams himnus.

Kaip gėda mums, kad išsinešę iš tėvynės pažadą jai visokeriopai padėti, nepajėgiam įtikinti savųjų žmonių, kad liautųsi tuos Maskvos garsiakalbių rėmę. Atėjęs momentas iš mūsų reikalauja, kad vėl aktyviau padėtume pastangas suklaidintus žmones apvalyti nuo Maskvos nuodų. O tu Maskvos nuodų "Vilnis" ir "Laisvė" pilna sauja tebežeria ir daugelį senųjų išeivių, kai tuo tarpu Maskvos vergijos ragavę patys komunistai kituose kraštuose sukyla ir savojo, išmintingiesio kelio ieško. Negi mūsų šaliai kalbantiems komunistams taip smagu laizyti dar iš Stalino laikų pasilikusį Maskvos batą?

Clevelando gausi ir įtakinga vengrų kolonija. Budapešto sukilimui įsiliepsnojus, surengė didelės demonstracijas, kuriose priėmė rezoliucijas, reikalaujančias teikti sukilusiai vengrų tautai pagalbą. Į tas demonstracijas, vengrai kvietė ir kitų pavergtų tautų atstovus, kad ateitų į talką ir drauge prisidėtų prie tos pagalbos prašymo.

Demonstracijose su savo vėliavomis ir atitinkamais šūkais dalyvavo Clevelande negausūs latviai, ir ypač negausūs estai. Ir jų vardai sekančią dieną didžiojoje Clevelando spaudoj buvo minimi. Gi lietuvių vardo ten nebuvo, tarsi mums tie reikalai nerūpi. Tiesa, pavienius lietuvių tose demonstracijose dalyvavo, bet vietinė ALT skyriaus vadovybė buvo tiek apsilėidusi, kad to reikalo nepajėgė suorganizuoti. Ir tai jau antras atvejis. Praėjęs Vasario 16 minėjimas buvo geras skambutis, kad ALT vadovybė kažkuo kitu užsiėmusi ir tokiu minėjimo pravedimu lietuviams daro gėdą. Dabar vėl gėdą padarė prieš visus milijoni-

nio miesto didžiosios spaudos skaitytojus.

Ar tai nėra paskutinis skambutis, kad Clevelando ALT persitvarkytų taip, kaip yra pasitvarkę kitų didžiųjų JAV lietuvių kolonijų ALT skyriai Chicagoje, Brooklyne, Bostone. Dabar ALT vadovybės įsikibę laikosi vienos srovės žmonės, duodami pasireikšti tik kokiam nors patikimam jų satelitui. O tas "aktyvus pasireikšimas" vis kažin kaip atbulai išleina visų lietuvių reikalui. Reikia pilnai tikėti, kad kai už ALT darbus atsakomybę lygiai neš visos pagrindinės organizacijos, tada tokių atbulų pasireikšimų nebus. Gi kol mirusių ir esamų organizacijų atstovai "pajėgs" išrinkti tik beveik vienos srovės atstovus, su vienu ar keliais satelitais, tol mes būsime atstovaujami vis iš kito galo.

Matyt, kad kai kam tokia padėtis labai patinka, jei išvadų nedaroma. Šių eilučių rašytojas dar prieš kelerius metus, būdamas Tautinės Sąjungos skyriaus pirmininku reikalavo, kad ALT persitvarkytų, kad už jo darbus atsakomybę visi lygiai nešytų. Galgi pagaliau dabar, kada jau iš eilės antrą kartą didelė gėda lietuviams daroma, bus susiprasta.

Mūsų rėmėjai

Prenumeratą pratęsdami Dirvos fondui aukas atsiuntė:

J. Valiūšaitis, Stamford	\$2.00
A. Rūkas, Chicago	1.00
V. Dabrila, Worcester	1.00
St. Vidmantas, Melrose Park	2.00
J. Satnkevičius, Rochester	1.00
A. Petrauskas, Detroit	1.00
J. Rastenis, Cleveland	2.00
A. Kavaliūnas, Cleveland	1.00
P. Narvydas, Brooklyn	1.00
J. Labuckas, Brockton	1.00
I. Andrasunas, Chicago	1.00
J. Jakubonis, Chicago	3.00
E. Jurkevičienė, Toronto	5.00

Aukotojams tariame nuoširdų acū.

DIRVA

LAUKIA

JOSŲ TALKOS!

CHICAGOS GYDYTOJAI

Tel. ofiso Prospect 8-1717
Residencijos Republic 7-7868
Dr. S. Biežis
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 West 63 St.
VAL.: 1-3 popiet ir 7-8 v. vak.
Trečiadienį ir sekmadienį ofisas uždarytas.
Seštadienį tik nuo 1-3 val. popiet.
Rezid. 3241 W. 68th PLACE

Tel. ofiso Everglade 4-7376
Tel. buto Graceland 2-9203
Dr. Juozas Bartkus
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Norwest Medical Center
2336 West Chicago Ave
Chicago 22, Ill.
VAL.: 1-330, 6-830 p. p. pirmadienį, antradienį, ketvirtadienį, penktadienį.
Tik susitarus trečiadieniais.
11-2 p. p. šeštadieniais.

KAS ir KUR

• Liet. Studentų S-gos JAV Centro Valdyba kviečia plačią spaudos konferenciją, kuri įvyks visuotinio Studentų S-gos suvažiavimo metu lapkričio 24 d. Chicagoje. Į konferenciją kviečiami visų lietuviškų periodinių leidinių atstovai, gi jos tikslas — suapibūdinti mūsų spaudą su dabartinės studentijos problemomis, darbais ir aspiracijomis, o svarbiausia — sudaryti bazę tampašniams ryšiams su lietuviuomene. Tokio pobūdžio spaudos konferencija bus bene pirmoji.

• Washingtono Moterų Klubas gruodžio 1 d. gražioje Knights of Columbus salėje ruošia didelį koncertą — vakarą, kurio programoje dalyvauja valst. operos solistė Pranciška Radzevičiūtė, aktorius Henrikas Kačinskas ir kiti. Po programos bufetas ir šokiai. Vakarą pelnas skiriamas siuntinėliams į Sibirą.

• Washingtono lietuvių rodo didelį susidomėjimą šiuo vakaru ir taip pat laukia gausaus svečių būrio iš kitų artimų miestų.

• Anglų kalba leidžiamo žurnalo "Lituanus" No. 8 išėjo iš spaudos. Jame bendradarbiauja K. Drunga, prof. J. Žilevičius, prof.

ISEJO IS SPAUDOS

VINCO KREVĖS

rašų pirmoji knyga

Ją sudaro skaitytojų mėgstamieji dalykai: ŠIAUDINĖJ PASTOGĖL, ŽENTAS ir RAGANIUS. Knyga turi 400 puslapių, įrišta kietais kolenkoro viršeliais.

Kaina \$5.50.

Gaunama:

LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJOS LEIDYKLOJE
265 C Street
South Boston 27, Mass.,

knygynuose ir pas knygy platinotojus.

V i s a s raštų komplektas, 6-7 tomų, už

\$25.00

t a m, kas juos užsisakys d a b a r ir atsiųs \$5.00 rankpinigį. Jie įskaitomi už paskutinį tomą, o už pirmas penkis knygas reikės mokėti tik po \$4.00.

LIETUVOS ŽEMĖLAPIS, spalvotas, su visomis upėmis, ežerais, kalnais, miestais ir miesteliais — puiki priemonė tėvynės pažinimo mokslui.

Sieninis, suvyniojamas \$4.50. Sulankstomas, knygelės formos \$3.50. Ar mokiniai juo aprūpinti?

LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJA — Leidykla dar turi keletą pilnų komplektų, I-VIII tomų. Užsakymai priimami.

Lietuvių Enciklopedijos Administracija (43)

LAKE ERIE

LUMBER CO.

1321 MARQUETTE

Izoliacijos, porčių medžiaga, fanera, durys, langai ir kita. Pramonės medžiaga. Tuoju pristatoma.

ELMER CHOCKER, Mgr.

Vienas blokas N. W. iš E. 55 St. ir St. Clair Ave.
Henderson 1-5080

SIUNTINIAI Į VISUS EUROPOS KRASTUS

UNITED PACKAGE EXPRESS CO.

305 Market St. (arti P. R. R. Stoties), Newark, N. J.
Telef.: Market 3-2277.

Skubiai išsiunčiame maisto produktus, audinius, naujas ir dėvėtas drapanas, vaistus ir t.t.

Laikė 6 savaitę siuntiniai pasiekia paskyrimo vietą.

Oro paštu pasiekia gavėją per 7-10 dienų.

Siuntėjas gaus gavėjo parašą patvirtintą pakvitavimą.

SIUNTINIAI PILNAI APDRAUSTI.

Visi persiuntimo mokesčiai ir maitas apmokami čia.

Gavėjas nieko neturi mokėti.

Atnešę ar atsiuntę šį skelbimą sutaupsysite \$2.00.

P. Čepėnas, dr. P. Jonikas ir dr. J. Grinius. "Lituanus" vyr. redaktoriumi yra L. Sabaliūnas.

• Knygų išpardavimas. Gabijos leidykla nuo lapkričio 1 d. iki gruodžio 31 d. paskelbė savo ir kitų leidyklų knygų išpardavimą. Knygos nupigintos nuo 25% iki 90%. Didelis pasirinkimas. Knygų sąrašas siunčiamas nemokamai, parašius šiuo adresu: Gabija, Straight Path, Wyandanch, N. Y.

• Juozas Alesius, gyvenęs Kapusko rajone, Liudvinavo pašt., Avikilių km. ieško Prano Sutkaus, Marės Sutkienės, Adelės ir Pranciškos Sutkaičių ir Sutkienės brolio Antano Grigačio.

BOSTON

NAUJŲ METŲ SUTIKIMAS

Tradicinį Naujų Metų sutikimą rengia Am. Liet. Tautinė Sąjunga savo namuose, 484 — 4th St., So. Boston. N. Metų sutikimo rengimo pirmininkas A. Ščiuka.

Visais reikalais skambinti telefonu — AN 8-5889. Į N. Metų sutikimą įėjimas tik su S-gos pakvietimais.

PITTSBURGH, Pa.

ORGANIZACIJŲ ATSTOVŲ SUSIRINKIMAS

Lietuvių Jungtinių Organizacijų Vakarinės Pensilvanijos Komitetas, kuriam vadovauja adv. Edwardas A. Schultz, maloniai kviečia klubų, draugijų, organizacijų ir parapijų atstovus, atvykti į susirinkimą, kuris įvyks sekmadienį, lapkričio 25 dieną, 3 valandą po pietų, Lietuvių šv. Petro ir Povilo parapijos svetainėje — 1321 Mifflin St., Homestead, Pa.

Bus svarstomi svarbūs klausimai — organizacijos įstatai, piniginis stovis, ateinančių metų veiklos planas ir kt. Tad nepamirškite Lietuvių Jungtinių organizacijų vakarinės Pensilvanijos susirinkimas bus šių metų lapkričio 25 dieną, lietuvių šv. Petro ir Povilo parapijos svetainėje, Homestead, Pa. Visų atstovų dalyvavimas būtinas...

BALFO RUBŲ VAJUS

Pittsburgho apskrities Balso skyriaus rūbų vaju prasideda lapkričio mėnesį padėkos savaitė. Todėl visi ruoškimės. Kurie turite atliekamų devėtų arba naujų rūbų, paklodžių, užvalkalų pagalviui, prašoma atnešti.

Rūbai bus priimami visose lietuvių parapijose salėse.

Balso vaju vadovybė ir visi talkininkai tikisi, kad jų darbai ir atsidėjimai nuoširdžiai atsilieps lietuviškos širdys, skubančios padėti savo broliams Europos stovyklose; kenčiantiems Sibire. Tegul mūsų visų darbą padėdys ir gaivina bendra labdaros mintis. Į tą darbą mus šaukia krikščioniškoji artimo meilė, lietuviškojo kraujo giminystė ir bendras likimas...

Fr. Žilionis

Ar jau

įstojai į

V I L T I S

draugiją?

SANTARIEČIŲ GYVENIME

Chicago santariečiams kolegų Kosto Ostrausko "Kanaarelės" premjera, kaip ir visiems besirūpinantiems gyvą lietuvių kultūrą bei tikintiems jos dinamiskumu, buvo išskirtina šventė. Drama ir jos pastatymas yra nepaneigiamas įrodymas, jog mūsų kūrėjai skina naujus kūrybos kelius ir eina į priekį siekdami džiuginančių rezultatų.

Sekmadienį visi skyrėsi namais bei jų svečiai dalyvavo dramose pastatyme. Vakare nariai rinkosi neeiliniam skyrėsi susirinkimui — diskusijoms apie "Kanaarelę" ir susipažinimui su jos autoriumi Kostu Ostrausku.

Diskusijas atidarė Algimantas Mackus savo išsamiu žodžiu apie veiklą, jame vyraujančias idėjas ir personažus. A. Mackus, kaip režisūros padėjėjas, artimai surištas su veikalo pastatymu, tad ir jo mintys rėmėsi giliu dramos pažinimu.

Diskusijose dalyvavo ir pats svarbiausias santariečių svečias Kostas Ostrauskas. Išryškindamas savo kaip kūrėjo jausmus ir mintis dar arčiau surišo klausytojus su matytuoju veikalu.

Savo vertingus komentarus patiekė ir tretysis vakaro malonus svečias daktaras Julius Kaspas iš Philadelphijos. Jo pasakytas veikalas "Daktaras Krištukas Pragare" yra gerai pažįstamas visiems besidomintiems lietuviškąja knyga.

Diskusijose savo paklausimais bei interpretacijomis buvo įsijungę ir eilė susirinkimo dalyvių.

Susirinkimui pirmininkavo R. Vaitys, sekretoriavo R. Betkauskaitė. Išsėmus einamuosius reikalus, karštos diskusijos apie "Kanaarelę" bei bendrą Santaros veiklą vystėsi prie kavos ir saldumynų.

Vakaras užsibaigė jaukais šokiais.

• Gražina Sabaliūnaitė, veikli skaučių vadovė, išrinkta Chicago vyresniųjų jūros skaučių valties "Gintarės" vade.

• Gabrielius Gedvila, jauniausias Santaros CV narys, yra Lietuvių Bendruomenės Cicero Apylinkės valdyboje. Neseniai Bendruomenės valdybos pastangomis Cicero įsteigta Aukštesnioji Lituanistikos Mokykla.

• Leonas Narbutis, Chicago skyriaus valdybos narys, priklausantis Ateities tautinių šokių grupei, kurios veik visi nariai yra čia gme.

• Dalia Juknevičiūtė įsijungė į Pelkių žiburėlio programą per Margučio radiją Chicagoje. Pelkių žiburėlis yra sekmadieninė programa, kurios metu gyvu žodžiu pristatomi mūsų rašytojų kūriniai. Dalia Juknevičiūtė artistiniai sugebėjimai santariečiams gerai pažįstami. Jais dabar galės pasigerėti ir platesnė visuomenė.

• Lietuvių Jaunimo Petijijos komitetas, įteikęs Viceprezidentui 38,000 pasirašytą petijiją dėl Lietuvos laisvės, savo veiklos tuo neužbaigė. Įvyksiu neramumų Vengrijoje metu buvo skubiai tuo reikalu reaguota pasiūniant telegramas Prezidentui E. senhoweriui, ambasadoriui Lodge

ir Vengrų Tautiniam Komitetui. Telegramų tekstų paruošime ir išsiuntime dirbo Valdemaras Adamkavičius ir Gabrielius Gedvila.

• Santaros New Yorko skyriaus susirinkime Naujųjų Metų rengimo reikalų pranešimus davė V. Aukštikalnis ir V. Vaitaitis. Ir šiemet Naujieji Metai, kaip priimta New Yorke, rengiami kartu su Sambūrių šviesa ir Sporto Klubu. Santaros šviesos federacijos klausimu minčių pabėrė Leonas Sabaliūnas, Santaros Centro Valdybos vicepirmininkas, šiuo metu studijuojas Columbijos universitete.

• Prieš Studentų Sąjungos suvažiavimą Chicago santariečiai ruošia šeiminines vaišes visiems į suvažiavimą atvykstantiems santariečiams — Padėkos dienos pietus. Vaišės įvyks šiaurinėje Chicago miesto pusėje esančio Yonkers restorano jaukiame ratskelleryje. Smulkesnės informacijos apie vakarą santariečiai gaus iš savo skyrių valdybų. Dalyvaus visi santariečiai ir kviešti svečiai.

• Valdąs Adamkavičius ir Raimundas Mieželis kalbėjo JAV rinkimų reikalais per Margučio radiją Chicagoje.

• Bostono santariečiai sveikina skyriaus vicepirmininką Raimundą Šukį, sulaukusį sūnaus.

• Kosto Ostrausko dramoms "Kanaarelė" pastatyme Chicago Santaros skyrius dalyvavo organizuotai. Nariai taip pat prisidėjo prie bilietų platinimo. Šį darbą tvarkė Dalia Juknevičiūtė.

Mes duodam ir iškeičiam Eagle Stamps

the MAY Co's BASEMENT store

JAUNŲ BERNIUKŲ storos

CORDUROY Kelnės

Reg. 3.98 vertės

Stiprios, gerai nešiojasi Corduro kelnės navy, pilkose, rudose ar žaliose spalvose. Dydžiai 6 iki 12 grupėje.

2.99

Berniukų Sanforized Cotton

FLANNEL PAMUŠALO

DENIM JEANS

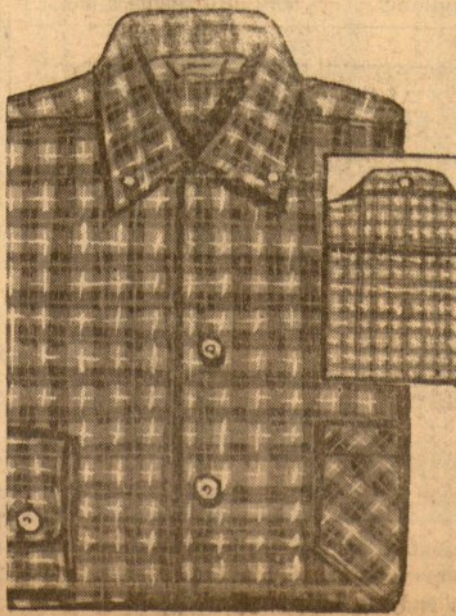
Šiltas
Cotton
Flanellette

2.69

Populiarios, sanforized, mėlyna denim jeans, su spalvuotu pamušalu, baltom siūlėm ir sidabriniais taškais. Dydžiai 6 iki 16.

Pašto ir telefono užsakymai priimami... Šaukit Cherry 1-3000 Atidaryta nuo 9 A. M.

The May Co.'s Basement Boys' Clothing Department

BERNIUKŲ IVY LEAGUE

Sanforized Broadcloth
SPORTINIAI
MARSKINIAI

\$1.99

Puikūs Ivy League stiliaus marškiniai, su užsegamu kalnieriūm, ir su guziku užpakalyje. Dydžiai 6 iki 18.

Berniukų Elastic Top
Stripe Anklets

4 poros \$1

Garsaus gamintojo, E. Z. Brand, elastic top ankletas dydžiuose nuo 7 iki 10 1/2. Norimuose dydžiuose.

Pašto ir telefono užsakymai priimami... Šaukit Cherry 1-3000. Atidaryta nuo 9 A. M.

The May Co.'s Basement Boy's Furnishings Department

Brangiam savo bičiuliui- Lietuvių tauta

(Mūsų bendradarbio Suomijoje)

Lietuvos nepriklausomybės 15 metų sukaktis 1933 m. vasario 16 d. buvo tinkamai paminėta ir Suomijoje. Suomijai spauda paskelbė tai proga visą eilę straipsnių, kurių dalį parūpino Lietuvos konsulas, kitus gi parašė pačių laikraščių bendradarbiai. Suomijai radijo stotyje teisininkas Hannes Jukonen skaitė paskaitą apie Lietuvą, o konsulato priėmimo dalyvavo suomių užsienio reikalų ministerijos, diplomatinio korpuso, Suomijai-Lietuvių Draugijos atstovai, katalikų vyskupas ir kiti.

Vasario mėnesį kapitonas Goncrauskas dalyvavo kaip Lietuvos šaulių korpuso manevruose. Balandžio 28 d. buvo surengta Suomijai-Lietuvių Draugijos metinė šventė, kurioje panelė Dr. Aune Lindsroem (dabar tautinės meno galerijos Atheneum direktorė) skaitė paskaitą apie lietuvių meną, ypač apie dailininką Čiurlionį kūrė. Jis.

Ir šiais metais į abi puses vyko nepaprastai gausios ekskursijos. Suomijos technikos draugija pakvietė į Suomiją Lietuvos Inžinierių Sąjungos ekskursiją, kuri atvyko birželio mėn.

Tą patį mėnesį 10 suomių botanikų su prof. M. Kotilainen priešakyje dalyvavo Lietuvos geografų kongrese.

Prieš 6 metus Suomijos ir Pabaltijo agronomai buvo įsteigę bendrą sąjungą, kuri pakaitomis laikė kongresus tų valstybių sostinėse. Kongresai jau buvo suaukti Helsinkyje, Taline ir Rygoje. Dabar liepos mėn. Lietuvos agronomai buvo kongreso Kaune šeimininkai.

Rugpjūčio mėn. Helsinkio universiteto miškininkystės fakultetas suruošė ekskursiją į Klaipėdą.

Taip pat studentai gyvai skatino bendradarbiavimą. Vasaros metu lietuvių studentai turėjo progą atlikti praktiką Suomijoje ir suomių studentai nuvyko tuo pat tikslu Lietuvon.

Rugpjūčio mėn. lietuvių ir suomių valstybės futbolo komandos susitiko Helsinkyje. Lietuvių komandai vadovavo Balčiūnas. Lietuviai smarkiai pralaimėjo. Rungtynės baigėsi 9:2 suomių naudai. Suominių sportinė spauda rašė, kad lietuvių komanda buvusi geresnė, nekaip galima buvo spėti iš rungtynių rezultatų. Lietuvių laikysena susilaukė žiūrovų tarpe pasigėrėjimo. Ypač vartininkas Tašius buvo gėrimas.

Pulk. Gustaitis, kuris jau anksčiau lankė Suomiją, jo paties sukonstruotą lėktuvą, Ambo IV, rudenį vėl atskrido į Suomiją, šį kartą lydimas majoro Vytauto Jablonskio. Lakūnai perskrido įlanką per 21 minutę, kas anuo metu buvo įvertinta kaip pažymėtinas laimėjimas. Kelionės tikslas buvo susipažinti su suomių lėktuvų statybos pramone. Konsulo padėjami, lietuvių lakūnai suėjo į kontaktą su vadovaujama šios pramonės šakos asmenimis. Pulk. Gustaitis parašė Lietuvos Aide apie savo viešnagę visą seriją straipsnių.

Suomijos geležinkelio direktoriaus direktorius Kala iškėlė sumanymą įkurti suomių-pabaltiečių geležinkelio sąjungą. Es-tai ir latviai tuojau pat parėmė šią mintį, lietuviai gi atsakė neigiamai, nurodymai, kad Lietuvoje nėra geležinkelio organizacijos. Nors ryšium su tuo sumanymas nebuvo įgyvendintas, bet keturių valstybių geležinkeliai dažnai pasikeisdavo vizitais. Tarp Suomijai-Lietuvių Draugijos narių buvo keli suomių geležinkeliečiai jų tarpe Helsinkio geležinkelio stoties viršininkas A. Reatikainen, kuris kartus lankėsi Lietuvoje.

Iš pavienių lankytojų paminėtini šie: Studijų tikslais liėpos mėn. Suomiją aplankė prof. Kazys Pakštas, Dr. Jonas Balys studijavo suomių folklorą, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus direktorius Dr. A. Garmus susipažino su klinikomis, o prof. Mykolas Biržiška tyrinėjo suomių etnografiją.

Svarbiausias tų metų įvykis betgi buvo lapkričio mėn. Tai iš viso buvo suomių-lietuvių santykių kulminacinis punktas. Mirus profesorui A. R. Niemi, Dr. R. Oeller 1931 m. parašė Lietuvių-Suomijai Draugijai Kaune ir pasiūlė, kad lietuvių tautos vardu vėlioniu būtų pastatytas antkapis-paminklas, kaip padėkos ženklas už tą didį darbą, kurį jis atliko Lietuvos naudai. Pasiūlymas buvo priimtas.

Senas profesoriaus Niemi bičiulis ir bendradarbis kanauninkas Adolfas Sabaliauskas suorganizavo piniginę rinkliavą. Ji buvo tokia pasėkminga, jog tam reikalui sudarytoji komisija, kurioje dėjo doc. P. Galaunė, kan. A. Sabaliauskas ir inž. A. Šalkauskas, netrukus galėjo pranešti, kad tam reikalui lėšų jau pakanka. Pradžioje buvo manyta, ant kapo pastatyti tipiską lietuvišką "kryžių". Dr. Oelleriui buvo pavesta parūpinti bažnytinį įstaigų leidimą. Bet kapinių administracija buvo tos nuomonės, kad kryžiaus stilius nesiderina su kitų antkapių pobūdžiu. Tuomet pirmąkart sumanymo buvo išsižadėta. Antkapio projektą paruošė buvo pavesta dailininkui A. Valeškai. Jo projektas buvo priimtas. Rūpintojėlo statulą pagamino skulptorius B. Pundzius.

1933 m. lapkričio 12 d. paminklas buvo iškilmingai atidengtas. Paminklo vienoje pusėje užrašas yra suomiškas, o kitoje pusėje padėtas toks lietuviškas užrašas: "Brangiam savo bičiuliui, lietuvių tauta". Aplink kapą buvo susirinkęs gausus vadovaujamų suomių kultūrininkų būrys, kai kan. Sabaliauskas pasakė kalbą ir lietuvių tautos, Lietuvių-Suomijai Draugijos Kaune ir Lietuvių Rašytojų Sąjungos vardu padėdė paminklą suomių tautos globai.

Suomijai-Lietuvių Draugijos Helsinkyje pirmininkas prof. Herman Gummerus atsakė ir nuodirdžiai padėjo lietuvių tautai už gražų paminklą, patik-

Gen. Chiang Kai-shek ir jo žmona eina į Kinijos respublikos 45 metų sukaktį. Deja, tos iškilmės vyko tik Formozoje. Pačioje Kinijoje raudonieji tos šventės neleidė švęsti.

rindamas, kad draugija laikys savo garbės reikalą rūpestingai saugoti paminklą. Prof. Niemi šeimos vardu kalbėjo jo sūnus, Dr. Turo Niemi. Po to buvo padėti vainikai: Lietuvos vyriausybės vardu vainiką padėjo Dr. Oelleris, profesoriai Viljo Tarkienis ir K. Cannelin padėjo vainiką suomių literatūros draugijos vardu, buv. užsienio reikalų ministeris prof. E. N. Setaelas ir prof. Salminen Kalevalos draugijos vardu, prof. Jonsson, prof. Mansikka ir mag. Oikarinen tautų klubo vardu ir karelių kultūros draugijos vardu rašytojas Haekoenen ir direktorius Ville. Suomijai spauda išsamiai aprašė paminklo atidarymo iškilmes ir apibūdino jas kaip suomių ir lietuvių tautų tarpusavio pagarbos ir prisirišimo įrodymą.

1934 m. Lietuvos nepriklausomybės šventė buvo paminėta Suomijoje ypatingai šiltai. Be iškilmių, surengtų Lietuvos konsulo, keli žurnalai išleido specialinius numerius, skirtus Lietuvai. Tuometinis pulko kapelionas Ralf Tiivola buvo dviejų karinių žurnalo vyriausios redaktorius, būtent, "Suomen Sotilas" suomių kalba ir "Soldatgossen" švedų kalba. Pradedant tais metais, redaktorius kasmet skirdavo abiejų žurnalo vieną numerį Lietuvai ir tai Vasario 16 proga. Straipsniuose, kurie buvo gausiai pajavirinti iliustracijų, buvo rašoma apie Lietuvos ginkluotąsias jėgas, apie Lietuvos šaulių Sąjungą, Lietuvos istoriją, kultūrą ir t.t. Taip pat suomių moterų žurnalas "Suomen Nainen" tais metais išleido specialinį lietuvišką numerį.

1934 m. vasario 18 d. suomių karo invalidų sąjunga paminėjo savo 10 metų gyvavimo sukaktį didelėmis iškilmėmis, į kurias buvo taipogi pakviesta ir Lietuvos Karo Invalidų Sąjunga. Jai iškilmėse atstovavo kap. Stanaitis ir leit. J. Vilijūsis. Tarp abiejų organizacijų užsimezgė taip artimi ryšiai, jog lietuvių karo invalidai išleido 1934 m. Suomijos nepriklausomybės šventės proga gruodžio 6 d. specialinį savo organo "Lietuvos Karo Invalidas" numerį, skirtą Suomijai. Leidinys turėjo tokį pasiskelbimą, jog netrukus reikėjo išleisti naują laidą. Taip pat kariškas leidinys "Karys" išleido suomišką numerį. Tiek suomiškiems, tiek lietuviškiems specialiniams numeriams daugumą straipsnių parūpino Lietuvos konsulas.

Kadangi suomių turistų Lietuvoje banga kasmet vis didėjo, konsulas 1934 m. išleido gausiai iliustruotą turistinį vadovą apie Lietuvą.

Suomijai-Lietuvių Draugijos metinėje šventėje balandžio 28 d. Dr. Jonas Balys skaitė paskaitą apie lietuvių liaudies poe-

BIRŽELIO NAKTIS

Ar tai buvo meilė
Nežinia,
Aguona žydėjo
Gal sapne.
Tik nakties birželio
šlamesys
Tegul mano širdžiai
Atsakys.
Vasara rymojo
Ant laukų,
žalio vasarojo
Vainiku.
Margų pievų skraistės
Po rūkais,
Miela buvo eiti
Tais takais.
Eiti rasą braukiant
Nuo žiedų
Ir dudučiui šaukiant
Du, du, du!...

Aksominis sapnas
Ta naktis
žaliam berže supos
Rytmetys.

Ar tai buvo meilė —
Nežinia,
Aguona žydėjo
Gal sapne...

ATEINA JOS

Ateina jos, atskubina,
Visu būriu ateina
Auksinės dienos rudenio
Ir gūdžios vėjų dainos.

Ateina jos smukuodamos
Ir basos per rugienas,
Dar vasarą sapnuodamos,
Rugsėjo šiltos dienos.

Keliaukite, keliaukite
Sapnuose ir be ryžto,
Šalna prie girios laukia jus —
Prižers į plaukus rubinų,
Cintaro, ametistų.

(Iš K. Grigaitytės rinkinio
"širdis pergamente").

zija. Į iškilmes buvo pakviesti, be kitu, suomių-latvių draugijos pirmininkas prof. Mansikka ir sekretorius redaktorius V. Joensuu.

Per suomių radiją žinoma suomių dainininkė ponja Saga Krogius davė lietuviškų dainų koncertą. Jų lietuvišką tekstą išmokė Dr. Oeller. Vėliau tą pačią programą jį pakartojo per švedų radiją. Gegužės mėn. Helsinkyje įvyko kitas lietuviškas koncertas. Dainininkas Jonas Butėnas dainavo lietuviškas dainas. Žinomas suomių kompozitorius ir muzikos kritikas prof. Selim Palmgren labai palankiai atsiliepė apie dainininką. Ryšium su šiais koncertais aristokratinis žurnalas "Helsingfors Journalen" įdėjo Dr. R. Oellerio straipsnį, pavadintą "Lietuvių daina aktuali šiaurėje".

Abiejų šalių skautai jau ir anksčiau palaikė gerus santykius. 1934 m. liepos mėn. Lietuvos Skautų Sąjungos grupė, vadovaujama Juozo Naviko, buvo pakviesta į skautų stovyklą Drumsoe saloje, už Helsinkio ribų. Suomijos valstybės prezidentas aplankė lietuvių skautus.

Tą pačią vasarą Helsinkį aplankė Lietuvos Automobilų Klubo ekskursija, vadovaujama gen. J. Kraucevičiaus. Lietuvių svečiai padėjo vainiką ant prof. Niemi kapo ir prie paminklo žuvusiems laisvės kare suomių kariams.

Rugpjūčio mėn. vėl buvo futbolo rungtynės tarp Suomijos ir Lietuvos, šį kartą Kaune. Lietuvių komanda laimėjo 1 prieš 0.

1934 m. rugsėjo mėn. Prezidentas Antanas Smetona šventė 60 metų amžiaus sukaktį. Suomijai spaudoje tas jubiliejus surado gyvą atgarsį. Konsulas laukė pasiūsti Prezidento kanceliarijai apie 70 laikraščių iškarpu. Iš kanceliarijos vėliau buvo gautas raštas, kuriame Prezidentas pareiškė savo padėką už jo jubiliejaus paminėjimą Suomijoje.

Dainų šventė Toronte

Čiurlionio ansamblis ir Toronto Varpas — du iškilūs chorai. Išvydus juos spalio 27 d. drausmingai išsirikiavusius erdvioje Toronto muzikos šventovės Massey Hall scenoje, 2000 publikos laukė iškylos ir reto koncerto. Žiūrovų lūkestis nebuvo apvilintas: ir programos įvairumas, ir jungtinio choro didingas skambėjimas ir žavus akiai 150 dainininkų vaizdas greit sušildė Toronto lietuvių širdis ir užvaldė jausmus.

Koncertą pradėjo Varpo choro dirigentas muz. Stasys Gailevičius, Kanados ir Lietuvos himnus sekė tradicinė Varpo choro daina "O skambink per amžius", Gudavičiaus "Kur giria žaliuoja", Šimkaus "Motuš, motušė", Aleksio "Berneli mūsų" ir Žilėvičiaus "Laisvės daina".

Visos šios dainos paimtos iš Čikagos dainų šventės repertuaro. Girdėjusiam jas Čikagojė, gebančiam palyginti klausytojų malonų buvo pajusti itin švart skambesį, išlygintą atskirų balsų derinį, gal su kiek labiau dominuojančiais žemaisiais vyrų balsais. Žinant, kad abu chorai turėjo tik vieną bendrą repeticiją, stebino precizinis dainų išniunsavimas; piano vietos skambėjo labai švariai ir išlygintai, bet ir forte buvo įtikinamai galingas.

Čiurlionio ansamblis, ne kartą jau Toronte girdėtas, pasirodė vėl labai atnaujinęs ir atjauninęs savo sudėtį. Tai galėtų būti pavyzdžių Toronto Varpiui, kurio eilėse jaunimo kaip ir nematyti. Čiurlioniečiai iš kažin kur vis atranda užtenkamai prieauglio. Jauni balsai charakteringai dabartiniam ansamblio dainavimui, bet stilius ir išpildymas yra likęs tas pats originalus, mikulskiškas ir čiurlionietiškas. Čiurlionis visados dainuoja širdimi: į lietuvišką širdį jo dainos ir plaukia, nesulaikoma ir be rezervo.

Geras ir profesionališko lygio yra kanklių orkestras, kuris ypač gražiai tiko prie mergaičių choro.

Formoje pasirodė ansamblio vyrų choras, neperdidelis savo sudėtimi, bet labai išlygintas ir retai lankstus. Plati interpretavimo ir nuotaukos amplitudė: vy-

ry choras ir balsais ir technika — ansamblio stiprybė. Tradicinę jų paprastutę Partizanų dainą vėl pravirkdė publika, bet tikrai stipriai nuskambėjo Budriūno "Tėvynei".

Solistai Aldona Stempuzienė ir Vaclovas Verikaitis, abudu įprastoje aukštumoje, atliko solo partijas. Stempuzienė, ansamblyje išaugusi ir iškilusi yra nepalyginama solistė Čiurlionio dainose — jos dainavimas tikras ansamblio nuotaukos perlas. Geras, gal kiek per santūrus yra ansamblio solistas tenoras A. Liutkus.

Mišrus ansamblio choras su tautinių instrumentų orkestru (sveikintinas lumzdelių sugrąžinimas, bet kur ragai, skudučiai ir triūbos?) davė įprastinę, daugiausia pasisekimo turinčią, programą. Įdomi ir baisiai lietuviška yra Toronte pirmą kartą girdėta daina "Aš nusiečiau į Klaipėdą".

Antroje programos dalyje stipriai užsiangažavo "Varpo" choras, davęs visą eilę chorinių ištraukų iš operų. Čia jautėsi didelis choro balsinis pajėgumas ir kruopštus pasiruošimas. Naujiena buvo dvi ištraukos iš Poničelli operos "Lietuviai", nors vienintelis jos muzikos lietuviškumas yra, turbūt, tik pavadinimas. Solistas Verikaitis čia turėjo progos parodyti ką jis gali; įtikinamai praskambėjo ir sunkoka Mefisto arija iš "Fausto".

Operinė muzika yra Gailevičiaus arklukas. Jis čia pasirodė ne tik geru choro meistrui, bet ir iškilium akomponiatoriumi, savo chorą pats pianiniu palydėdamas. Paskutinėje programos dalyje jungtinį Varpo ir Čiurlionio chorą dirigavo Alf. Mikulskis. Rinktinės ir sunkiausios Čikagos

šventės dainos vykusiai baigė šį koncertą. Labai galingai nuskambėjo Budriūno "O Nemune". Tai kartinė Budriūno kūrybos daina. Ji liks ir ilgai skambės. Premijuotoji "Vakaras tylus" — įdomi ir gerai padaryta, atrodyti, kad ją būtų galima dar labiau apdailinti, nes visas jos grožis yra kontrastiniuose niuansuose. Tačiau, dainos koloritas ne visai artimas lietuviškai nuotaukai. Jauti ir vakarą ir varpus, bet tai ne Lietuvos laukų vakaras. Žilėvičiaus "Laisvės", sudiriguotas ir nuskambėjęs itin pakelta nuotauka, atrodo, prasiveržė pro Torontą mūrus, nuaidėjo tolyn paneigęs ir tolumais ir užtvaras ir žmonių abuojumą. Čia buvo giedama, reikalaujama ir prašoma ne tik balso, ne tik širdimi, bet visa lietuvių siela.

Koncerto proga buvo atitinkamai prisiminta ir didvyriška nelaimingos Vengrijos kova už laisvę. Scenoje pasirodžiusiai gedulo rūbais vengrų atstovai buvo sukeltos milžiniškos ovacijos, parodžiusios lietuvių solidarumą vengrų kovojai prieš bendrą priešą.

Šis Varpo ir Čiurlionio sumanytas ir įvykdytas koncertas buvo didelė meninė ir tautinė šventė Toronto lietuviams. Abiems chorams ir jų dirigentams priklauso mūsų padėka ir pasidžiavimas. Kaip žinoma, tas koncertas bus pakartotas lapkričio 18 d. Clevelande.

Gera būtų, kad ir kitose didesnėse lietuvių kolonijose susidarytų galimybės šią, pavadintą mažąja, bet iš tikrųjų labai didelę ir plačią lietuvių dainos šventę išgirsti.

P. J. S.

KAS
UZSISAKE
DIRVĄ —
TAS NESIGAILEJO!

AR RŪPINATĖS SAVO VAIKAIS?

Jei taip, tai nedelsiant užsakykit savo vaikams jų laikraštį

TĖVIŠKĖLE

Metams tik 3 doleriai.
Rašykit šiuo adresu:

Tėviškėlė,
2313 West 91 St.,
Chicago 20, Ill.

Stroh's

is more refreshing
...it's America's only
fire-brewed beer *

Patiks

DABAR UŽ VIETINES KAINAS!
Joks kitas Amerikos alus neprilygs Stroh's, nes joks alus neverdamas kaip Stroh's

Šviesesnis!

* SPAUDA *

Padėtis po 12 metų okupacijos

Daugiau laisvų atkeliaujant iš anapus geležinės uždangos daugeliui ir netikintųjų parodė, kad mūsų Tėvynėje siaučia baisūs skurdas, visokie nedateliai, žmonės sunkiausiomis ligomis serga ir nuo jų išsigydyti neturi priemonių.

Tuo tarpu komunistiniai garšakabliai vis šaukia, kad pažanga dideliais žingsniais eina pirmyn. Gamyba didėjanti, ligonių skaičius kelias kartus paaugę, mokyklų tinklas nepaprastai išplėstas. Ir visa tai tik propagandai. Gi kokia iš tikrųjų ten yra padėtis šiek tiek skaičių patiekia paskutinis Santarvės žurnalo numeris. Jame sakoma:

Šiais metais okupuotoje Lietuvoje didesnę apimtį vykdomi kaimų svarbiausių kelių modernizavimo bei taisymo darbai. Pvz. asfaltuojamas Tauragės — Šiaulių — Rygos plentas. Tačiau toks demesys skiriamas tik magistralėms, turinčioms ne tik ūkinės, bet svarbiausia strateginės reikšmės. Antraeiliai keliai, vieškeliai tarp miestelių bei kaimų yra vis dar gerokai apšęsti. Taip pat ir miestuose gerai prižiūrimos magistralinės gatvės. Šalutinių gi gatvių yra tokios, kad kaimiškais metų laikais jos modernioms susisiekimo priemonėms nepravažiuojamos. Pvz. pačių komunistinių šaltinių pranešimu iš Vilniaus gatvių tinklo (bendras ilgis apie 450 km.) kiekvieno metu tvarkoje yra tik apie 30% gatvių.

Šiauliuose prie pagrindinių gatvių (praktiškai plentų, kertančių miestą) stotimi dideli gyvenamieji namų bloklai. Tokių statybų tendencijos pasireiškia ir kituose mažesniuose už Vilnių ar Kauną miestuose. Modernaus miesto išplanavimo požiūriu tai nėra gerai, nes stambiausios gyvenvietės kuriamos prie triukšmingiausių gatvių. Propagandiniui gi požiūriu, ypač norint atsitiškinti turistams pro automobilio langą parodyti Lietuvą, ši priemonė gali sudaryti stipriai "atsistačiusios" Lietuvos vaizdą. Pastarąją nuomonę galėtų stiprinti faktas, kad didžiulių gyvenamųjų namų blokų statyba kaip tik pasireiškia vietovėse, pro kurias eina pagrindiniai Lietuvos kertaieji plentai, kaip pvz. Karaliaučius — Tauragė — Šiauliai — Ryga.

Komunistinės kolchozų bei sovchozų sistemos nesekmingumą žemės ūkio gamybos srityje labai gerai liudija šie skaičiai. 1929 metais bendras pasėlių plotas Lietuvoje siekė 2.593.630 hektarų. 1955 metais komunistinėje okupacijoje tik 1.714.000 hektarų. 1956 metais pagal planą pasėlių plotas esą turėtų padidėti iki 2.014.000 hektarų. Taigi, po 12-os antrosios sovietinės okupacijos metų, žinoma, jei planas iš viso bus įvykdytas, pasėlių bus dar pusmilijonų hektarų mažesnis negu laisvoje Lietuvoje.

1939 metais derlius siekė 1.824.510 tonų. 1955 metais gi tik 400.000 tonų. Taigi, 4,5 karto mažiau negu laisvojoje Lietuvoje. Pagal komunistinius pareiškimus šeštojo penkmečio pabaigoje, t. y. 1960 metais, Lietuvoje turės būti "rekordinis derlius". Tačiau iš plano numatytų skaičių matyti, kad, net ir tuo atveju, jei kokie "sabotažininkai" plano nesumurdys, 1960 metais teoretiskai derlius bus dar 100.000 tonų mažesnis negu 1939 metais.

1939-40 metais Lietuvoje buvo 861.000 karvių. 1955 metais gi tik 450.000. Ir tai iš to skaičiaus tik 120.000 buvo kolchozinių bei sovchozinių karvių. Likusios gi priklausė privatiems asmenims. Pastaruoju metu pasireiškia tendencija privačios nuosavybės karvių skaičių ūkiniu spaudimu sumažinti. Tenka manyti, kad ši priemonė karvių skaičių pavergtijoje Lietuvoje gali dar daugiau sumažinti.

Pagal komunistinių šaltinių duomenis šiuo metu Lietuvoje yra 2.400 pradžios mokyklų, 970 — septynmečių mokyklų, 380 — vidurinių mokyklų ir 12 — universitetų bei aukštųjų mokyklų. Palyginus su laisvosios Lietuvos švietimo įstaigų tinklu mokyklų skaičius yra žymiai padidėjęs. Tačiau ne formalistiškai, bet iš esmės žiūrint, reikia turėti galvoje, kad įvairūs visokių rūšių kursai, vakarinio ar ir neakivaizdinio lavinimosi kursai, vakarinio ar ir neakivaizdinio lavinimosi kursai sovietinėje terminologijoje yra jau "mokyklos". Apie mokslo lygį formalistiskai mokyklų bendras skaičius, žinoma, nieko nepasako. Iš esmės duomenų galima pagrįstai spresti, kad intelektualinis lygis yra žymiai nusmukęs, užleidžiant pirmenybę amatininkams paruošimui. Be to, išpūstas švietimo įstaigų skaičius yra aiškiai politinė priemonė jaunimui mokyklose, kaip komunistinio centralizmo, sutelkti ir pavesti galimai didesnei mokyklų personalo ir komjaunimo organizacijos kontrolei.

Kad mokyklų tinklo išplėtimas yra daugiau politinė negu pačio švietimo interesus atitinkanti priemonė, galėtų liudyti beveik nepasikeitęs besimokančiųjų skaičius. Pagal komunistinius duomenis jų dabar yra apie 400.000. Iš to skaičiaus apie 23.000 eina studentai. Tačiau reikia čia pat pastebėti, kad pusė studentų yra vadinamo neakivaizdinio mokymosi dalyviai. Tuo būdu tikrų studentų skaičius neatrodo esąs kiek žymiau didesnis negu paskutiniuosius laisvosios Lietuvos gyvenimo metais.

Visos aukštosios mokyklos yra administruojamos iš Maskvos ir vadinamiesiems respublikiniams organams nepriklauso. Taigi, net tokie dalykai, kaip nustatymas, ir kurį fakultetą kiek kasmet galima naujų studentų priimti, yra diriguojami ir įsakomi iš Maskvos. Pvz. pereitais metais į Vilniaus universitetą negalima buvo priimti nei vieno studento geologijos studijuoti, nors Vilniaus universitete ir yra geologijos bei su ja susijusių mokslų katedros.

Pastaruoju metu vis labiau pasireiškia tendencija nukreipti švietimą amatininkams, žemesnės kokybės technikams paruošti. Pasireiškia jaunimo siekis galimai daugiau mokslo pasisemti ir patekti į universitetus kompartijos stabdomas, stengiantis jaunimą nukreipti į kolchozų ir fabrikus. Tuo tikslu kompartija skleidžia pajuokas, vadindama aukštojo mokslo siekiančius jau-

Edinburgo kunigaikštis su 4½ metų princu Charles išvyksta 35.000 mylių kelionę rūpinantis imperijos reikalais.

PAIEŠKOJIMAI

Lietuvos Generalinio Konsulato New Yorke paieškomi asmenys:

Abromaitė-Rapalienė Ona ir Rapalas Antanas, sūnus Kosto. Abromienė Juzefa. Adomavičius Juozas, sūn. Juozas ir žmona Bronė. Aleiūnienė Elena. Ašmėga Kazimieras, žmona Sally, vaikai Florence ir John, kilęs iš Panemunėlio val., gyveno Waterbury, Conn. Atkočaitis Antanas, sūnus Petras.

Bagdonas Vincentas, iš Palipkalnės k., Nevarėnų val., Telsių apskr. Banionis Simonas, su šeima. Blujienė-Rauluškevičiūtė Ieva, iš Trakiškių k. Butkus Aleksandras ir Pranciškus. Cicilaitis Jonas, Tonis ir kiti. Drakštas Pranas, sūnus Antano. Dumčiūvienė Antanina, duktė Antano. Garla Juozas, kunigas. Grigevičius Jonas, sūnus Antano. Gudavičius Juozas, buv. Eržvilko val. viršaitis. Ivanauskas Juozas ir Kazys, sūnus Teodoro. Jasutienė Bronislava, duktė Antano. Jazbutienė Juzė, duktė Kazio ir vyras Jazbutis Stanislovas. Jezukevičius Feliksas ir Kazimieras ir jų sesuo Ona, vaikai Marcijonos Kazukonytės-Jezukonytės "baltarankiai", nekalbant jau apie kontingentalinius varžymus.

kevičienės (buv. Stankuvienės). Juknelis Kazys, sūnus Adomo, iš Liudvinavo val. Juozapaitienė Aleksandra, duktė Antano. Jurgelevičius Vincas, sūnus Edvardo. Kairienė-Virbalaitė, iš Gudeikių k., Ramygalos val., Panevėžio apskr. Kalinauskas Mamertas, sūnus Jono. Kapočius Simonas, su šeima. Kaputienė ir Mutkauskienė (Abromaitės). Karvelytė Olga. Kreivėnas Juozas, iš Plynių k., Daukšių parap., Marijampolės apskr. Kukanauzienė Ona, duktė Kazimiero. Kuncienė-Susteraitytė Irena. Kyvederys Antanas ir Jurgis, sūnus Zidoriaus, iš Šilalės val. Liutkevičiūtė-Majauskienė Domicele, iš Liudvinavo val. Majauskienė-Liutkevičiūtė Domicele, iš Liudvinavo val. Merlin Petronėlė, sesuo Sofijos Toliušienės, gyveno Čikagoje, 4418 So. Wood St. Mincevičius Julius, sūnus Augusto. Mincevičius Vincas. Mutkauskienė ir Kaputienė (Abromaitės). Navickis Aleksas ir Mykolas, sūnus Mykolo. Palovaitė Aldona. Pikčiūnaitė Agota. Pikoraitienė-Pikčiūnaitė Ona ir sūnus Bronius ir Stasius. Rapalienė-Abromaitė Ona ir Rapalas Antanas, sūnus Kosto. Rauluškevičiūtė-Blujienė Ieva, iš Trakiškių k. Sajonas Jurgis ir Viktoras. Samulevičiūtė Marija. Savickas Ignas, iš Batkūnų. Šiukšteris Kostas. Skinderis Gendrikas. Sprainaitis Antanas ir Pranas iš Maštaičių k., Gelgaudiškio v., Sakų apskr. Susteraitytė-Kuncienė Irena. Tamošiūnas Antanas ir Petras, sūnus Andriaus, iš Gervienupės k., Ankšt. Panemunės v., Kauno apskr. Utkienė Petronėlė ir jos broliai Guokas Domininkas, Jonas ir Mečišlovas iš Smilgių m., Panevėžio apskr. Valantas Juozas ir Kazimieras, sūnus Petro. Vingiliauskis Petras, iš Šiaulių. Virbalaitė-Kairienė, iš Gudeikių k., Ramygalos val., Panevėžio apskr. Vitkauskas Jonas, sūnus Ignaco, iš Raseinių apskr. Zalepuga Feliksas, sūnus Prano. Žilfus Ignas, našlys, buvo vedęs Pikčiūnaitę Petronėlę.

Jieškomieji ar apie juos turintieji bet kurių žinių prašomi atsiliepti Lietuvos Generaliniam Konsului šiuo adresu: CONSULATE GENERAL OF LITHUANIA 41 West 82nd Street New York 24, N. Y.

Pataik kaimynui

prenumeruoti

DIRVA!

ANAIŠ LAISKAIS LIETUVOJE

Važiuoju pirmuoju savu traukiniu

Stiklai languose išdažyti. Visur netvarka ir nesvarumas. Dailis tarnautojų kalba lietuviškai. Prasčiau su stočių viršininkais, bet iš bėdos ir su jais galima susikalbėti.

I mūsų vagoną įlipo Bronius Brazdys (miręs), senas mano pažįstamas iš Rygos laikų. Buvo ilgą laiką nesimamė. Gera proga prisiminti Rygos laikus, kur gyvenome viename kambaryje. Kaip tik Panevėžio stotis. Stotyje jis mane supažindino su stoties komendantu.

Bufete, prie atskiros staliuko atsirado bonka konjako-erzaco ir kiti prie jo priedai. Publika nerimauja, kad traukinys vėluoja. Mašinistas tyli. Tyli ir komendantas pradėjęs tuštinti antrąją konjako butelį. Už geros valandos ar dvejų, kas čia laiką skaičiuos, komendantas duoda ženklą mašinistui traukinį išleisti.

Publika lengvai atsidūsta. Reiškia slenkame pirmyn. Kelėta kilometrų nedavė žiaurus iki Subačiaus stoties, traukinys pamažu sustabdomas grynai lauke. O čia kas?! Nugri duota proga B. Brazdžiui išlipti iš traukinio, nes čia yra jo malūnas.

Jam išlipus, mašinistas važiavo toliau, tik retkarčiais sustodamas prie kokio nors miškelio kūro ar kitais reikalais.

Pavyzdingi piliečiai

Laižuvos valsč. komitetas 1919 m. turėjo daug išlaidų. Kasa nuolat būdavo tuščia. Iš ūkininkų mokesčiai buvo renkami, kaip kad būdavo prie caro, pagal dešimtinųjų skaičių. Kiekviena dešimtinė žemės buvo apdėta valsčiaus reikalams po pusę rublio (valdišk. reikal. daugiau). Prietrūkus, rinkliavą vėl pasikarto-davo, nes užsimokėdavo maždaug pusę ūkininkų. Nesumokėjęs niekas nebuvo baudžiamas.

Tas pats buvo ir su produktų rinkliava mūsų kariuomenei. Kai kas išsisukinėjo visokiais būdais, kaip tik išmanė. Nieko negelbėjo ir viršaičio Tito nuolatinis raginamas piliečiams atlikti savo pareigas. Negelbėjo ir priminimas, kad rinkliavos yra renkamos mūsų valdžiai, Lietuvai ir mūsų kariuomenei, o ne rusui. Kas ant-ras ūkininkas tada mokant mokes-tį sumažindavo dešimtinųjų skaičių, kad tik mažiau tekėtų mokėti. Valsčius po didž. karo neturėjo jokių sąrašų, kas kiek valdė žemės.

Vieną turgaus dieną pasirodė nematyti valdininkai, apsilvilkę

dar iš caro laikų uniformomis. Žmonės susidomėjo, kas jie tokie ir ko jie čia atvažiavo. Keletas ir mane paklausė, ar aš nežinau, kas jie tokie yra?!

— Argi dar negirdėjot, sakau jiems juokais, atvažiavo Lietuvos valdžios pasiųsti "kamartininkai" (matininkai) išmatuoti ūkininkams vienkiemius, nes daug kas užmiršo kiek turi žemės. Išmatavus kiekvienam ūkininkui paliks nuosavybėn tiek dešimtinųjų, už kiek mokėjo mokesčių. Suradus daugiau, bus atimtas tas likutis ir perduotas į valdžios bežemių fondą. Tas matavimas prasidės už trejetos dienų.

Dar nebaigus jiems aiškinti, žiūriu, kad visi jau išdūmė į namus.

Rytmetį, prie komiteto durų buvo didžiausia žmonių spūstis. Kiekvienas norėjo greičiau su-tvarkyti savo mokesčius, bijodamas, kad neatvažiuotų į jo ūkį tie du matininkai. Susirado vi-siems ir dokumentai ir visokie kiti prapuolę kvitai. O, svarbiausia, kad ir atmintis visiems su-grįžo.

Tuo laiku, einantį į komitetą (nes ten dirbau) mane sustab-dė senenai atvažiavęs iš Estijos sve-timtautis N. Susidomėjęs tuo re-giniu mane klausia: "Koks čia mitingas ir ko tie žmonės taip veržiasi į vidų?"

— Ne mitingas, sakau, bet pi-liečiai atėjo sumokėti papildomus mokesčius valdžiai!

— Turbūt jie buvo kietai pa-raginti, kad taip skaitlingai dalyvauja?

— O ne! Be jokių paraginimų!

— Žiūrėk! Kokie jie pavyzdin-gi piliečiai...

A. Mačius

A. A. JADVYGA SADAUSKAITĖ-GURSKIENĖ

A. A. J. Gurskienė mirė Australijoje, Adelaidė mieste rugpiūčio mėn. 10 d., sulaukus tik 55 m. amžiaus.

Bronius ir Jadvyga Gurskiai su dviem sūnumis į šį miestą atsikėlė iš Vakarų Vokietijos kaipo tremtiniai prieš 6 metus. Velionės vyras agronomas Br. Gurskis buvo Vėprių žemės ūkio ir Raseinių žemės ūkio mokyklų vedėju. Jis priklausė Tautininkų Sąjungai.

Velionė J. Gurskienė buvo kilusi iš vaistinininko šeimos. Jos tėvas provizorius Tadas Sadauskas prieš I pasaulinį karą buvo Krakenavos vaistinininkas ir užaugino 7 vaikų šeimą. Velionė šioje šeimoje buvo vyriausia. Užbaigusi gimnaziją ji įstojo į vaistinę.

I pasaulinio karo metu, užimant vokiečiams Lietuvą, prov. T. Sadauskas su šeima, kartu su kitais lietuviais pasitraukė į Rusiją. Į Lietuvą jis su šeima grįžo 1921 m., bet Krakenavoje jau buvo įsikūręs kitas vaistinininkas.

T. Sadauskas su šeima laikinai apsigyveno pas žmonos gimines Žemųjų val. Kėdainių apskr. Neilgai trukus po grįžimo Jadvyga Sadauskaitė įstojo į prov. Stepono Nasvyčio vaistinę Jonavoje vaistinės mokyklą. Kiek vėliau į tą pačią vaistinę tarnybon buvo priimtas ir velionės tėvas prov. T. Sadauskas. Vertindamas dukters ir tėvo atsidavimą ir nu-sirdų darbą prov. Steponas Nasvytis talkino prov. T. Sadauskui, kad Jonavoje būtų leista įsteigti antrą vaistinę. Tai ir įvyko.

Prov. T. Sadauskas, sulaukęs 75 metus amžiaus, mirė Jonavoje.

Velionė J. Sadauskaitė, ištarnavusi Jonavos vaistinėje 5 metus, išteikė už agronomo Br. Gurskio.

Br. ir J. Gurskiai užaugino du sūnus, kurie Australijoje baigė aukštąjį mokslą ir abu apsigėdė. Jie vedė lietuvaites.

Velionė J. Gurskienė minėti-na, kaip pareigos žmogus. Tokia ji buvo tarnyboje, ir kaipo žmona ir kaipo lietuvė motina.

S.

BEFORE YOU BORROW TO BUY A HOME GET OUR LOW RATES AND HELPFUL TERMS

FOUNDERS 1904

The Cleveland Trust Company

THE BANK FOR ALL THE PEOPLE

Isidėmėk

DIRVOS

adresa —

1272 East 71 St.
Cleveland 3, Ohio

1956 CHVROLETAI

Įvažiuota mažiau negu 100 mylių. — Niekad dar neturėjusios fabriko garantijos jos parduodant

"210" 2-doors — 4-doors — Station Wagons

BELL AIR 2-doors — 4-doors — Hardtops — Station Wagons

"150" Series 4-Doors

Labai prieinamos kainos

mažinant mūsų inventorių

PASIRINKIMAS IS 75 MASINŲ

Don McCullagh Co.

1258 E. 105-Superior

CE 1-7064

Jis 106 metų, o ji tik 2, bet interesai vėl pradeda sutapti... Taip jau išeina, kad priešiški kraštų gražuolės turi draugauti.

Pirmą smuiką tėvas pirkto ne jam, bet broliui

PAGERBTAS SMUIKININKAS IZIDORIUS VASYLIŪNAS

VLADAS ADOMAVIČIUS

Šių metų balandį mūsų žymiam virtuozui I. Vasyliūnui sukako 50 metų amžiaus. Šią sukaktį spalio 28 d., sekmadienį atšymėjo Bostono Liet. Kultūros Klubas, surengęs Tautininkų Namuose pagerbimo vakarą, į kurį prigūžėjo pilnutėlė salė Bostono kultūrininkų.

Vakara atidarė Klubo pirminkas Kazys Mockus, kviesdamas jubiliatą prabilti... smuiko garsais. Sukaktuvininkas su visų galimu kruopštumu, giliu įsijautimu, tono švelnumu, tačiau reikiamose vietose ir sodriu vyriškumu atliko Wolfgang Amadeus Mozarto keturias sonatas. Taigi, tuo pačiu buvo pagerbtas ir didysis muzikos klasikas kūrėjas W. A. Mozartas, jo 200 metų gimimo sukaktį (gimė 1756 metais).

Genijaus kūrybiniai polėkiai ir atlikėjo meistriskumas sudarė klausytojuose šventišką gilaus susikauptimo nuotaiką, praskaidrintą dvigubą optimizmą: kūrėjo, kurio, galima sakyti, bemaž visos mažosios tonacijų sonatos spindėtų spindėję tikru pyvenimo džiaugsmu ir — atlikėjo, kurio optimizmas kuriant naujas koncertų programas, ruošiant ir patiekiant klausytojams naujus rinkinius veikalus, nežino ribų.

Sonaty fortepiono partijas atliko jaunas smuikininkas sūnus Vytenis Marija Vasyliūnas, parodęs padarytą didelę fortepiono valdymę pažangą ir gana švartai bei ritmiškai atlikęs savo kai kuriose vietose ir nelengvą partiją, reikalaujančią skaidrumo, tikslumo bei lengvumo išpildymo. Tik labai gaila: fortepionas buvo suderintas pusę tono žemiau, ir jo kai kurios klavišos neveikė...

Sukaktuvininką sveikino Lituanistinės mokyklos vedėjas J. Vaičaitis, o Kult. Klubo vicepirmininkė O. Girulienė įteikė jam gražiųjų rudens žiedų puokštę. Taip pat buvo įteiktos kelios dovanos.

Po koncerto sekė kompozatoriaus Juliaus Gaidelio žodis apie jubiliatą.

Iš jo klausytojai patyrė, kad Iz. Vasyliūnas prieš pusimtį metų gimė Petrapij, kur buvo apsigyvenęs jo tėvai, mažžemiai Vievo apylinkės ūkininkai didesnių pragyvenimo šaltinių ieškojimo vedini, nes ano meto caro okupuotoje Lietuvoje sunkiai begalėjo verstis.

Pirmasis smuikas tėvų buvo nupirktas ne jam, o jo vyresniajam broliui, tačiau greit jis atsidūrė Izidoriaus rankose, bandant šiuo instrumentu pritarti šeimoje giedamoms kalėdinėms giesmėms. Kai šeima, Didž. Karo audroms rimstant ir Lietuvai kilant nepriklausomam gyvenimui, grįžo į gimtąjį Vievį, smuikas jau buvo nebeatskiriamas Dzidoriuko draugas. Jo mokytoju tapo vietos parapijos vargoninkas, ir jis sa-

vo grojimu ne tik jau galėjo įvairinti bažnyčioje pamaldas, bet grodamas per įvairius pasirodymus greit pagarsėjo visoje apylinkėje.

Neužilgo jį jau matome Kauno Konservatorijoje, kurią per 10 metų (1924-1934) baigė kaip smuikininkas virtuosas. Po to buvo Operos koncertmeisteris, Konservatorijos smuiko klasės profesorius, Vienos (Austrijoje) radiofono pirmasis smuikininkas. Gilino studijas pas garsųjį Kullenkampfą ir kitus.

Tapęs vienu iškyliausių Lietuvos instrumentalistų solistu, plačiu mastu ėmė ruošti krašte rimtos kamerinės muzikos koncertus, pasitelkęs pianistą Kuprevičių ir kitus, atliekant pasaulinių rimtų autorių (pvz. Brahms'o ir kt.) kūrinius, ko anksčiau Lietuvoje nėra buvę, nebet kartais Kaunan atvažiuodavo su koncertu koks užsienietis... Tuo jis didžiai pasitarnavęs plečiant ir puoselėjant Lietuvoje aukštesnę muzikinę kultūrą.

Atsidūręs tremty, nepaliovė ir ten ruošęs programas — vienas ar su kitais (violinistų Saulium, pianistą Ružickių...) ir su koncertais keliaus per stovyklas.

Jam buvo apsunkinta emigracija į JAV-bes, nes buvo palikytas "kolaboravęs" su priešu, mat... grojęs Vienos radiofono orkestre... Atvyko į Bostoną per Kolumbiją... Ten kelis metus buvo Papajano Universiteto Muzikos Fakulteto smuiko klasės vedėjas.

Kolumbiečiai labai nenoromis jį išleido Šiaurės Amerikon... ir svetimoje Kolumbijoje jis pasižymėjo kaip energingas rimtų koncertų organizatorius.

Šiuo metu jis yra Lawrence, Mass. liet. parapijos vargonininkas... Taip pat susirišęs su Bostonu, nes turi čia mokinį ir dėsto muziką lituanistinėje mokykloje, kur taip pat mokytojauja ir jo žmona, pasireiškiusi publicistikoje E. Vasyliūnienė.

Nepaliauna smuikavęs bei koncertavęs ir dabar. Nesenai davė daug koncertų lietuviams bei amerikiečiams įvairiuose miestuose su Koreli sonatų programa. Dabar yra paruošęs Mozarto kūrinius. Čia dar nuo savęs pažymėsiu: jis yra taip pat pirmasis plačiai ir meniškai parodęs saviems ir svetimiems lietuvių kompozitorių smuiko kūrinius...

Komp. J. Gaidelio kalba, švelniu humoru papuošta, atskleidė daugelį nežinomų bet įdomių jubilato gyvenimo bei veiklos bruožų... O po to dar sekė staigmena... Su I. Vasyliūnu drauge atvykęs jo bažn. choro dalyvis, Lawrence gimęs ir augęs lietuvis Jurgis Lišauskas padainavo Tallat Kelpšos Ne margi sakalėliai, Kačausko O kaip miela išgirsti ir garsiąją ariją iš Leoncavallo ope-

ros Pajacai, klausytojus nustebinęs savo puikiai skambančiu tenoru ir gana švartai lietuviška dika. Turėjo didelio pasisiekimo. Akompanavo V. M. Vasyliūnas.

Po to viršutinėje, dailiai lietuviškais ornamentais išmargintoje salėje, sumanių Kult. Klubo šeimninkų p. Kamantauskienės ir p. Girulienės skaniai paruošta sekė tradicinė arbatėlė (ar kavutė... kaip kas nori...), kurios metu buvo pabendrauta, pasidalinta mintimis ir išklausa sukaktuvininko žodžio. Jisai ne tik pasidžiaugė bet padėjo už tai šiltą priėmimą, bei gausų susibūrimą, bet ir trumpai metė žvilgsnį į šio krašto muzikinį gyvenimą...

Malonus pobūvis užsitęsė iki vidurnakčio. Mūsų kultūrininkai, atsigavinę tyra muzika bei jaukia draugiškai pabendrauvę, nenoromis skirstėsi namo, vėl prie rytojaus dienos belaukiančių kasdieninių darbų.

SKAUTAI

Pas jūrų skautus

(sks) LSB Jūrų Skautų Skyrius gavo iš pskt. Stp. Makarevičiaus, Los Angeles, jubiliejinio ženkluko projektą. Los Angeles jūrų skautai pirmieji atsiuntė Jūsų Sk. Skyriui auką ženklukų persiuntimui mūsų jūrų skautams Vokietijos rajone.

Jūrų skautės — Gintarės Chicagoje kartu su jūrų skautais pas savo globėjus daktarus Aglinskus turėjo jaukų pobūvį. Gintarės vadovauja vyr. valt. Gražina Sabaliūnaitė.

Chicago ASD valdyba

(sks) Akad. Skaučių Dr. vės Chicago skyriaus valdybą sudaro — pirmin. fil. N. Maskaliūnienė, sekr. ir iždin. tikroji narė V. Šliūpienė ir kandidačių globėja t. n. D. Bartuškaitė.

Chicago ASS skyrius rengia metinę šventę lapkr. 4 d. Sherry viešbutyje, Skyroom salėje. Pradžią 3 val. p. p. Akad. skautai ir skautų vadovai iš kitų vietovių kviečiami atvykti šion šventėn.

DF vajas

(sks) Lietuvių Gailėtingųjų Seserų Draugija Chicagoje paaugojo \$40.00 skautų Džiamborės Fondui. Skautai reikią joms nuosirdžia padėką už šią paramą, kuri įgalins atstovauti Lietuvą svetimaucijų skautų tarpe. Tenepamiršta ir kiti mūsų skautų bičiuliai paremti Džiamborės Fondą savo aukomis, kurias priims kiekvienos vietovės skautų vadovai.

Bostono oro skautai

(sks) Bostone gražiai veikia oro skautų Lituanika II būrelis. Prieš kurį laiką tas būrelis turėjo iškylą Blue Hills rezervate, kurioje kand. Rimt. Vizgirda davė oro skauto pasizadėjimą.

Šis būrelis gražiai atšventė vienerių metų sukaktį atitinkamai išdekoruotoje Bostono ALTS skyriaus namų salėje. Gimtadienio torte buvo uždegta 1 žvakutė ir sudainuotas oro skautų maršas. Meninę dalį smuiku atliko oro sk. H. Strolia, kuriam akomponavo vyr. sklt. Vyt. Strolia.

Lituanikos II būrelis sueigoje paminėjo Lietuvos Valstybės Teatro 35 m. sukaktį. Ta proga jiems įdomų pašnekėję apie Lietuvos Operą skaitė rašytojas Stasys Santvaras.

PILIETYBĖS EGZAMINAI

Klausimai — atsakymai

ilustruoti braižiniu.

Kaina 75 c.

Gaunama pas knygu platintojus. "Dirvos" admin., 1272 E. 71 St., Cleveland 3, Ohio ir pas autorį. D. Klinga, 496 Grand St., Brooklyn 11, N. Y.

DAR MAŽA BŪDAMA TAVE LABIAU MYLĖJAU...

(Laiškas iš Lietuvos)

Mylimas Broleli!

Po ilgų ilgų metų sulaukėme nuo tavęs nors keletą žodelių. Labai džiaugiuosi, kad esi sveikas ir gyvenį laimingai su savo šeima. Dabar sveikinu tave, tavo žmonelę ir jūsų vaikelius ir linkiu daug daug laimės ir geros sveikatos jūsų gyvenime.

Kažkaip keista pagalvojus, kad mūsų toks likimas, žiaurus, negailestingas išblaškė mus visus po visą žemės rutulį. Tu, broleli, pakliuvai ten, kur nei sapne niekuomet nesapnavai — į tą taip tolimą nežinomą Clevelandą, o mums lemta buvo vėl sugrįžti į savo seną tėvynę Lietuvą, kur augome kartu, kur praleidome vaikystę — tą skurdžią, bet visgi laimingą. Aš sugrįžau ten, kur mūsų mamytė ramiai ilsisi, kur gal ir man reikės atsigulti ant to kalnelio. Bet tu, mielas broleli, gal niekuomet nematysi mūsų, o mes tavęs. Skaudu pagalvojus, kad mes esame taip toli vieni nuo kitų, bet ir tas labai gerai, kad galime nors per laiškus susirašyti.

O dabar labai prašyčiau, jei galėtute, savo ir vaikučių foto atsiųsti. Ir viską plačiai aprašyti kit apie savo gyvenimą, nes man brangus kiekvienas žodelis tavo rankų rašytas. Nežinau kodėl, dar mažą būdama mylėjau tave labiau už seseris. Kaip išsiskyrėm, visados galvojau apie tave,

kada tu buvai toli nuo manęs.

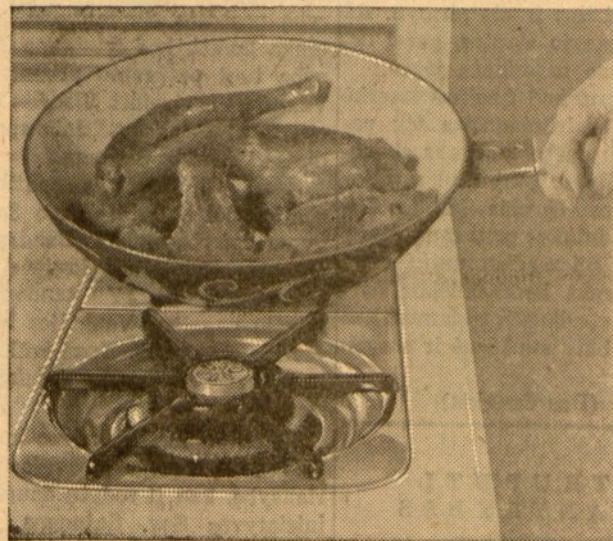
Keletą metų visai nežinojau ar gyvi esate. Turiu dar vieną brangią fotografiją, tą kur judu nusifotografavot dar Uchstaete. Saugoju ją kaip didžiausią gyvenimo brangenybę. Taip nieko nebeliko iš mūsų praities bei prisiminimų.

Dažnai kankina mane mintis, ar esi laimingas ten, ar nepasiligsti savo senos tėvynės. Kiekvieną vakarą, kada matau besileidžiančią saulutę, kuri slenka ten toli vakarus už didžiųjų jūrų, meldžiu Dievui, kad nors sušapnuočiau apie jus ir siunčiu per saulutę jums širdingų linkėjimų į tą tolimą nematytą pasaulį.

Dažnai mintimi skrendu pas tave, rodos matau tave, tavo žmonelę ir vaikučius, visus ten besidarbuojant tame tolimame Clevelande, apie kurį aš tik iš knygų skaičiau, bet visgi ten turi būti ir gražu.

Daug jau praėjo metų, kada aš gyvenau kartu su tavimi, taip jau senai, kad viskas kaip sapnas. Bet kai pamačiau tavo ranka rašytą laišką, tai įsitikinau, kad tai nėra sapnas... Taip jau daug daug praėjo metų, daug kartų sprogo medžių lapai, žydėjo gražios gėlės, daug kartų buvo ruduo, krito nuvytę žiedai ir medžių lapai...

Taip ir mūsų gyvenimas pra-

Sutaupykite Vitaminus, Skonį! Maistas nesudegs šiame naujame GAZINIAM Top Burner su protu!... dabar jūs su MODERNIA MATCHLESS GASO PLYTA.

DARŽOVES NUO ASPARAGUS IKI ZUCCHINI... mėsos, kepti viščiukai, pusryčiai, desertas, visi yra puikiai pagaminami ant naujo Gasinio Top Burner su protu. Su lygia, kontroliuojama ugnimi, sušaldytos daržovės atšyla, pavyzdžiui kaip brokoli ir špinatai — ir vanduo nereikalingas!

JAUTRUS ELEMENTAS JAUČIA PUODO TEMPERATŪRĄ... pamažina ar padidina ugnį, kaip reikia. Gaso ugnis bėna aukšta, kol nustatyta temperatūra pasiekia... tada save automatiškai sumažina į jums reikiama ugnį. Naujas Gaso Top Burner su protu padaro kiekvieną puodą jūsų virtuvėje automatišku!

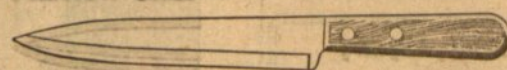
JOS TIKTAI NUSTATOT IR UŽMIRŠTAT... nereikia puodus saugoti! Maistas nesudegs, pilnips ar prisivils. Nepervirs irgi. Tikta naujos matchless gaso plytos duoda jums patogumą po patogumo ir dar švaresni, vėsesni, greitesni, virimą — 1/4 kainos kitų būdų, su gasu.

Jūs galite turėti Matchless GASO Plytą BE JOKIO ĮMOKEJIMO... 36 MĖNESIAI ISSIMOKETI su jūsų mėnesine gaso sąskaita.

CHOOSE FROM THESE LEADING NAMES:

Caloric • Detroit Jewel-Welbilt • Dixie-Armaid
Hardwick-AMC • Kenmore • Magic Chef • Roper
R.C.A. Estate • Sunray-Grand • Tappan • Universal

FRENCH CHEF'S KNIFE

a \$2.00 value now only 79¢

at your local gas range dealer's (for a limited time only)

- GENUINE PAKKAWOOD HANDLE
- ROBINSON HOLLOW GROUND BLADE
- STURDY CONSTRUCTION

THE EAST OHIO GAS COMPANY

Clevelande APYLINKĖSE

Iš Vytauto skautų draugovės veiklos

Pasibaigus vasaros stovykloms ir iškyloms, D. I. K. Vytauto skautų draugovė pradėjo savo veiklos rudens ir žiemos sezoną. Be to, šį šeštadienį draugovė pradeda savo užsiėmimus YMCA

eis, plaukai pražils, veidus raukšlės išvagos, ir nei nėjusim, kai reiks į žemėlį atsigulti. O taip dar norėtūsi pasimatyti...

Dabar šiek tiek apie save. Kol kas esu dar sveika. Tai didžiausias turtas ką begali turėti. Gyvenu T. namuose, turiu vieną mažą kambarėlį, gyvenau su savo dukra, kuri turi 7 metus amžiaus. Gyvenu nebologai. Turiu karvę, nusišeriu kokią kiaulę, duonos užsidirbu — pavalgyt turiu. Žinoma, be vyro gyventi kiek sunkiau. Bet vis kaip nors pragyvensiu kol paaugs mergaitė. Taip ir nieko daugiau apie save, nors, žinoma, kad rašyčiau, prirašyčiau ištisą knygą...

Širdingų linkėjimų siunčiu visiems pažįstamiems, jei ten kas yra, be to, tetoms, pusseserims ir pusbroliams ir tai gerai dēdienei, kuri tave ten pamė.

Broleli, rašei, kad atsiųsi siuntinį. Tik nenusiskriausk save, nes ir tu ten dar tik naujakuris. Jei ką galėtu, galėtos ar dēdienei nors kokių senų atliekamų drabužių — mums bus gerai. Tuo ir baigsiu.

Prieš daugelį metų atsisveikindama bučiavau Tavo lūpas, dabar bučiuoju šį popierį, kuriame parašytas jūsų vardas.

Niekuomet neužmiršanti tavo sesuo Ona.

Laukiu greito atsakymo. (Šis laiškas rašytas 1956 m. rugpjūčio mėn. 19 d. O. S. savo broliui G. S. iš Suvalkijos).

E. K-nas

RADIO — TV TAISYMAS

AMUR CO.

Sav. JUOZAS DAUTARTAS

Darbas garantuotas.

Šaukti kiekvieną laiką
8008 Clark Ave.
Telef.: OL 1-1790

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba randa tampa sūnaikinti arba ugandinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERŠIS, dėl apkanavi no, ko visada reikalauja aptraudos kompanijos pirm, ne gu išmoka už nuostolius.

P. J. KERŠIS

628 Engener Bldg.
Telef.: MAin 1-1773.

Rezidencija: PENINSULA 252

sporto salėje ir baseine. Čia skautai, be kitų užsiėmimų, turės progos pažaisiti ir pasportuoti ir paplaukyti gerame baseine. Nuo spalio 1 d. draugovėje pradėtas konkursas tarp skilčių ir paskirų skautų. Dabar draugovėje pirmąja Briedžių skiltis, kuri vasaros stovykloje laimėjo pirmąją vietą.

Draugovėn įstojus naujų narių, pertvarkytos skiltys ir skiltininkais paskirti: Alg. Garlauskas, K. P. Žygas, S. Lazdinis ir K. Gaidžiūnas. Skilčių sueigos daromos kiekvieną savaitę, kuriose skautai ruošiasi į patyrimo laipsnius ir specialybes.

Draugovėi vadovauja draugininkas V. Kizlaitis, talkinamas pavaduotojų R. Minkūno ir Vyt. Mulio. Be to, reikalui esant draugovėi padeda S. Daukanto skautų vyčių būrelio vadas R. Vizgirda ir skautai vyčiai.

Tėvai, kurių berniukai nori būti skautais, savo vaikus gali užregistruoti pas draugininką V. Kizlaitį, 1272 East 71 St., tel. EN 1-7632, darbo dienomis nuo 6 val. vak.

Skautai dėkoja

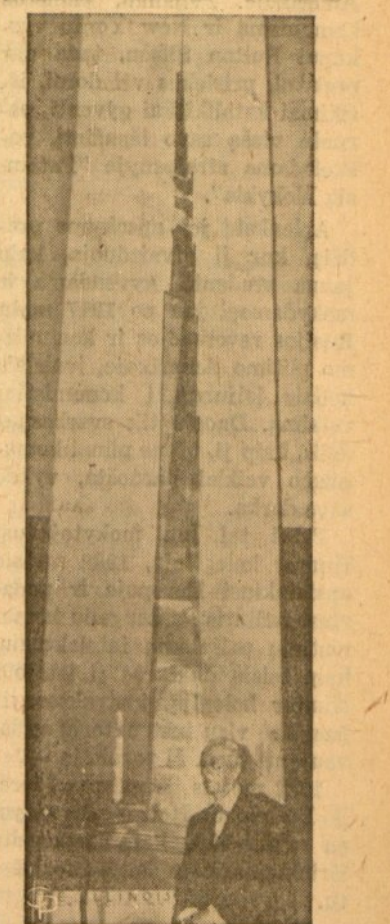
Visiems, kurie prisidėjo prie suruošimo nuotaikingo vakaro skautiškajam jaunimui spalio 20 d. lietuvių salėje.

Mūsų nuosirdi padėka priklauso skaučių ir skautų tėvų komitetams, ypatingai p. Jokūbaitienei, p. Pašakarnienei, p. Mockui, dr. Vaitėnui, p. Gedgaudui, p. Mašiotui, jų talkininkams p. Grigaliūnienei, p. Žygienei ir kt., be to "Dirvai", "Draugui" ir Radijo valandėlei.

Vakaro proga mus parėmė dr. Skrinskai — 25 dol., p. Mazys — 11 dol., dr. Juškėnai — 5 dol., ir daugelis kitų. Jiems tariame ačiū.

Tikimės, kad ir ateityje mūsų tėvai ir bičiuliai atsilankys į skautiškus parengimus ir drauge pabendraus, kaip kad minėto vakaro metu, kuris paliko malonių prisiminimų.

Neringos ir Pilėnų tuntai

Architektas F. L. Wright suprojektavo mylios aukštumo namą Chicagoje, kuris numatomas statyti miesto paerėrėje.

SEDAQUIL

NEWEST FORMULA FOR RELIEF OF PAIN AND NERVOUSNESS IN 50 YEARS SEDAQUIL RELAXES AS IT RELIECES PAIN (for severe or persistent pain, see your doctor).

SEDAQUIL is so safe, when used as directed, no prescription is needed.

SEDAQUIL relaxes taut nerves through its sedative action. That's why it relieves headaches, pains and nervousness and makes you feel better, relaxed and comfortable quickly.

SEDAQUIL is endorsed by the American Testing and Research Laboratories.

FEEL BETTER WITH SEDAQUIL \$1.49

Cleveland ir APYLINKĖSE

Lietuvių Bendruomenės rajoninis suvažiavimas

įvyko praėjusį sekmadienį. Atstovai buvo atvykę iš Detroito, Columbus, Rochesterio ir Pittsburgho. Po posėdžių, svarstant bendruomenės reikalus, vakare įvyko bendras pobūvis. Pobūvio metu meninę programą atliko jaunieji Clevelando menininkai.

Valandėlę Kauno operoje

į Clevelandą atveža Toronto Varpo choras, kuris kartu su Čiurlionio ansambliu lapkričio 18 d. dalyvaus susidomėjimą keliančioje mažojoje dainų šventėje (ž. skelbimą 6 psl.).

Toronto mažąją dainų šventę labai palankiai įvertino Kanados spauda, išskeldama aukštą lietuvių chorų pajėgumą.

Advokatas Julius Smetona

perkėlė savo kabinetą į 1704 Lee Rd., truputį į pietus nuo Mayfield Rd. Iš St. Clair ir Superior pasiekiamas autobusu Nr. 40 ir 40A (eina per Lakeview), o iš miesto centro Nr. 7 (iki kampo Mayfield ir Lee). Telefonas ERview 1-4333.

Balfo rinkliava

Visi trys Balfo skyriai Clevelande, nuo š. m. lapkričio mėn. 1 dienos iki 30 dienos vykdo metinę rinkliavą.

Rinkėjai lankysis po namus. Maloniai prašome visus paremti savo aukomis vargstančius mūsų brolius, likusius kituose kraštuose, net ir Sibire atsidurusius.

Jūsų auksa šiandien ypatingai reikalinga.

Aukų reikalais galite kreiptis į S. Laniauską, 1000 Dillewood Rd., Cleveland 19. Tel. IV 6-2152 arba į Joną Žukauską, 24043 Glenbrook Blvd. Tel. KE 1-6408.

J. Kapočius ir A. Puškepalaitis,

Lietuvių Enciklopedijos reikalais lankėsi Kanadoje, Chicagoje ir Clevelande. Iš Clevelando išvyko į Philadelphia į New Yorką.

Reikalingos nakvynės

Į dainų šventę atvykstančio Toronto Varpo choro dalyviams. Kas galėtų varpiečius priimti, prašomi pranešti E. Skrabulytei, telef. HE 2-2038.

P a d ė k a

Premjeros Brandos Atestatas metu dirbusiems reiškiamas nuoširdi padėka: už parengimą puikaus valgių stalo O. Jarašūnienei ir M. Motiejūnienei, patarnavusiems prie gėrimų: P. Januškevičiui, P. Vencui, St. Grincevičiui ir prisidėjusiems darbu kitais atvejais: K. Dautartui, K. Matulioniui, A. Janušauskui, J. Žagarskui, K. Zukui ir skautams. Taip pat priklausau nuoširdi padėka visiems vaidintojams, žiurovams ir visiems tiems, kurie bent kuo prisidėjo, kad darbas būtų našesnis.

LB Clevelando Apylinkės Valdyba

Studentams

Lapkričio mėn. 9 d. 7:30 val. vakare lietuvių salėje įvyks Clevelando Studentų Sąjungos skyriaus susirinkimas. Bus pranešimai apie Sąjungos suvažiavimą ir po susirinkimo pasilinksminimas, šokiai.

Nariai prašomi būtinai dalyvauti ir pakviesti naujus studentus atvykti.

Jūsų skautų džiaugsmas

(skt.) Jau praėjo mielos vasaros gerieji vėjai ir artėja žiemos darganos, tačiau Clevelando Pilėnų tunto jūrų skautų širdys pilnos džiaugsmo ir veidus puošia šypsenos. O to viso priežastis — dar vienas plaukiojimo pastatas. Stp. Dariaus jūrų skautų

laivas šiomis dienomis įsigijo regatinį 18 pėdų pastatą. Tas pastatas įgalins jūrų skautus įsigyti daugiau buriavimo praktikos. Prie jo turima speciali priekaba, kuria reikšiai esant ir sausuma galima greitai pergabenti laivą į bet kuriuos vandenis.

Vieni jūrų skautai nebūtų pajėgę įsigyti šio pastato. Čia jiems daug padėjo jų bičiuliai. Nepaprasta padėka tenkanti ypatingiesiems geradariams — Dr. M. Vaitėnui, ps. VI. Bacevičiui, kurie sudarė sąlygas šiam pastatui nupirkti.

Stp. Dariaus taria brolišką dėkui už aukas savo rėmėjams: ps. V. Jokubaičiui už \$25.00 auką, p. Ad. Kežienelį už \$10.00, p. S. ir B. Jurgutavičiams — \$10.00, ps. V. Bacevičiui — \$10.00, p. J. Švarcui — \$5.00, po 2.00 aukojusiems — p. J. Balbatui, F. Kaminskui ir J. Marcinkevičiui ir po \$1.00 aukojusiems — S. Pa-brinkniui, A. Jonaičiui, V. Jurgeliui, A. Leimonui, A. Kavaliūnui, J. Žilinskui, J. Miglinui, L. Kazėnui, S. Gausiui, Anelei Bereckis, A. Bukniui ir F. Navickui.

Julius Smetona su šeima

persikėlė į naują butą — 1704 Lee Rd. Telefonas ER 1-4675.

John Maurutis

gyv. Ledge Rd., Thompson, Ohio, gimimo dienos proga lapkričio 17-18 dienomis kviečia visus, tiek senus, tiek naujus ateivius lietuvius atsilankyti pas jį į vaišes. Gros muika, įžanga 50 centų. Pelnas skiriamas našlaičiams.

JUMS GERI NAMAI

128 St. Clair labai geras dviejų seimų namas. Gaso šildymas. Garažas. Didelis sklypas. Tuoj galima įsikraustyti.

120 St. Clair vienos šeimos. Geram stovy. Naujas gaso pečius. Garažas.

RAY NAUSNERIS.
Namų prekyba; namų, baldų ir automašinų apdrauda.
11809 St. Clair
UL 1-3919 LI 1-9216

GERI NAMAI

Eddy Rd. — St. Clair rajone 7 kambarių. Gaso šildymas. Garažas. Gražus sklypas. Įmokėti \$4000.

Dviejų seimų namas

129 E. ir St. Clair po 5 kambarius. Nauji gaso pečiai. Dvigubi porčiai. Garažas. Prašo \$17500. Šaukit:

Vyt. Bakūna

Tel. LI 1-4530
Gibbons Real Estate
12202 Superior Ave.
UL 1-2327

Parduodamas vienos šeimos namas,

tarp St. Clair ir Superior, šv. Kazimiero parapijos rajone, 1248 E. 87 St.

8 kambariai ir vienas 3 aukšte. Garažas 2 mašinoms. Gaso centrinis apšildymas su radiatoriais kambariuose. Kietos grindys. Miegami atvėsunami šaldytuvu (Air condition). Kiemas ir darželis aptvertas metaline vielos tvora.

Apžiūrėti kasdieną nuo 9½ iki 11½ ir nuo 5 iki 7 val. vakaro.

Parduoda savininkas

nama, esanti E. 112 St., netoli St. Clair. 8½ kamb., garažas, graži vieta. Savininkas gali duoti ilgalaikiam išsimokėjimui. Šaukti: LI 1-2520.

Paskaitos iš šv. Rašto

įvyks lapkričio 9 d., penktadienį, lietuvių svetainėje, 6835 Superior Ave. 7:30 val. vakare. Kviečiami visi atsilankyti. Paskaitą skaitys Jurgis Vanagas.

GERI NAMAI

2 seimų, po 4x4 k. Gaso šildymas. E. 76, tarp St. Clair ir Donald Ave. Labai geram stovy. Niekio nereikia taisyti. Prieinama kaina.

Vienos šeimos 7 k. Gaso šildymas. E. 76 St., į šiaurę nuo Superior. Kaina prieinama, tik \$10,500.

Dviejų, po 5 ir 4 k., E. 68 St., į pietus nuo St. Clair. Su baldais. Kaina \$13,000.

Olszens Realty
HE 1-8716 1266 E. 71 St.

GERI NAMAI

E. 185, naujas plytų bangalas. Didelė virtuvė, didelis gyvenamasis, 2 miegamieji. Gražus rūsys. Gaso šiluma. Kaina \$19,800.

875 E. 260 St. geras namas. Su garažu. Pilnas rūsys. Sklypas 50x150 pėdų.

Strekal Realty
IV 1-1100 405 E. 200 St.

Parduodami nauji įvairūs baldai

Mieg., gyv. kambario ir kt. Ir televizijos aparatas. Šaukti: EX 1-0393 vakarais nuo 5 iki 8 val., o šeštad. ir sekmad. nuo 9 iki 5 val.

Reikalingas darbininkas

namų vidaus remonto darbams. Skambinti po 6 v. vak.
V. Rickus, telef. IV 1-2470 (47)

Parduodamas 1951 m. Oldsmobilis

hydromatic, 4 durų, labai geram stovyje.
Teirautis — UT 1-2821.

Sodybų ir sodų savininkams

Sodybų dekoratyvinis tvarkymas, sodų priežiūra, įvairių medelių (dokoratyvinių ir vaisinių) ir kambarinių gėlių parūpinimas. Kreiptis į prityrusį specialistą:

V. Apanius,
PO 1-5614

GERI NAMAI

Prie šv. Romo bažnyčios, netoli Lake Shore Blvd., 6 kambarių vienos šeimos. Gaso šildymas. Garažas. Labai geram stovy. Savininkas išvyksta Floridon ir turi parduoti.

East Cleveland, netoli Euclid, 11 kamb. vienos šeimos. 4 žemai, 4 aukštai ir 3 įrengiami trečiam. Gaso šildymas, 2 garažai. Turi parduoti.

Pelninga kavinė su labai gerom pajamom. Turi D5 leidimą. Savininkas mirė, turi parduoti.

Globokar Realty
990 E. 74 St. HE 1-6607

PARDUODAMI NAMAI

Devoo Ave. 2 metų iš 6 k. bungalow — \$19,500.
Arrowhead Ave. — Neff Rd. 2-jų seimų po 5 k. — \$23,500.

Carlyon Rd., East Cleveland 7 k. colonial su 4 mieg., centr. šildymas — \$13,000.

E. 147 St. 7 k. colonial su 4 mieg. — \$12,500.

Mes turime parduoti ir daug kitų įvairių namų.

Šaukite Paul Mikšys namų telef. LI 1-8758 arba office

Kovac Realty
960 E. 185 St.
KE 1-5030

Geras namas

6 kamb., vienos šeimos. Garažas. Naujas gaso pečius. Namas ant Neff Rd., netoli bažnyčios. Savininkas išsikelia. Kaina \$17,000. Šauk:

C. G. O'Bell, Broker
KE 1-6367 (46)

Puikus namas

East Cleveland. 4 miegamieji antram aukšte. Įrengiamas trečias. Bryant gaso pečius. Parduoda savininkas. Šaukti WY 2-1000 arba WY 1-0202.

Parduodamas verdamas
geras pečius. Nordge.
Kreiptis: IV 6-2256.

Reikalingas kambarys

Rytinėje miesto dalyje vyrai reikalinga:

1) Geras kambarys (pageidautina su 2 langais).
2) Vieta sklepe (basement) apie 9x9 pėdas.

Praešti: EN 1-9451 nuo 2 val. p. p.

KAS NAUJO "BALTIJOS" DELIKATESŲ (BALDIC DELIC.) KRAUTUVEJE

"Baltic Delicat." (6908 Superior, prieš Brazio drabužių krautuvę) savininkai turi garbės pranešti savo klientams, kad krautuvė jau gavo vynui ir alui laikyti leidimą ir todėl pasiūlys savo klientams didelį pasirinkimą įvairių vynų, šampanų, likerų, gėriminių prieskonių, įv. rūšių alų ir kt. Tokiu būdu klientai galės čia gauti visa, kas reikalinga potvinių ruošimui ar svečių priėmimui. Mes turime ir labai gausų importuotų ir vietinių saldainių ir šokoladų skyrių (su "Bil-rute" pryšaky), tat čia ir galėsite susidaryt dovanėlių vardinėms, ligonių lankymui ir kit. progomis.

Be to jau yra gauta maža partija kaimiškų gerai parūkytų lašinių ir dešrų, vokiškų saldainių, tortams vaflių ir uogienių.

Mes manome, kad delikatesiš-kų prekių pasirinkimu "Baltic Delic." krautuvė bus viena iš geriausių visame Clevelande ir darys garbę visiems lietuviams, nes ir dabar gausūs kitų tautų klientai stebisi prekių rūšių gausumu. Mes tikimės, kad malonūs tautiečiai tikrai mūsų krautuvę gausiai palaikys. Ši maža ūkiška įmonė dar daugiau plėsis ir gerins savo klientų aptarnavimą.

ISNUOMOJAMI 3 KAMBARIAI
su baldais arba be baldų. Yra vonia.

Ideali vieta 2 ar 3 asmenims. Kreiptis: 6302 Belvidare Ave. (44)

Nesvarbu, ar jūs esate pėsčias, ar keleivis savoį aš keno kito mašinoj. Jums svarbu žinoti apie naują Travel Accident Policy. Iki \$5,000 apdrauda tik už \$5.00 per metus.

Gyvybės, nelaimių, ugnies automašinų apdrauda
Skambikiti: SK 1-2183

PAULINA MOZURAITIS, agentas

J. S. AUTO SERVICE

Sav. J. Švarcas
1254 Addison Road
Tel. HE 1-6352
Atdara nuo ryto 8 iki 7 v. v.

AUTOMASIŲ TAISYMAS

Mašinų viršaus taisymas ir dažymas; motorų, stabdžių patikrinimas ir taisymas, greičio dėžės ir kt. mašinos dalių dėjimas.

Visais mašinų reikalais kreipkitės į

J. S. AUTO SERVICE

B A L T I C Supply Co.

Tiekia prekes tiesiai iš urmo sandėlių, sutaupant pirkėjui brangių krautuvės patarnavimą. Gaunami visų žymesnių firmų gaminiai. Skambinti B. Snarskiui. Tel. KE 1-0210.

REMONTO DARBAI

Atlieku mažus ir pagrindinius namų remontus, tinko darbus medžio darbus ir dažymą bei dekoravimą.

V. Rickus
16209 Arcade
Tel. IV 1-2470

Mes turime spaivuočių pirkėjų. Kreipkitės ir mes parduosim Jūsų namą.

WADE PARK REALTY CO.
7032 Wade Park Ave.
Arthur O. Mays, broker
Telef.: UT 1-7551

(52)

Dirva Nr. 45 * 1956 m. lapkričio mėn. 8 d.

JUOZO KAMAČIO

naujų batų parduotuvė

ir batų taisymas

1389 East 65 St.

Norintieji kreiptis telefonu šaukit HE 2-2615 tarp 7-9 val vakaro.

J. CIJUNSKAS LAIKRODININKAS

Taiso ir parduoda laikrodžius apyrankes ir kitas brangenybes. Sąžiningas ir garantuotas darbas prieinamomis kainomis.

753 E. 118 St.
Telef.: LI 1-5466
Cleveland 8, Ohio

PRADĖKIT MAŽA SUMA!

BET PRADĖKIT DABAR!

Santaupos apdraustos iki \$10,000

3% palūkanų.

**PASKOLOS JOSŲ PERKAMIEMS AR STATOMIEMS
NAMAMS**

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.

Du skyriai

6712 Superior Ave. HE 1-2498
13515 Euclid Ave. MU 1-8100

GERESNIŲ Namų Statytojai pasirenka MONCRIEF ŠILDYMA ir ORO VENTILIACIJĄ

I. J. SAMAS JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai. Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairūs dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre
Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

LEIMON'S CAFE

VISŲ LIETUVIŲ SUSITIKIMO VIETA

Alus. Vynas. Degtinė. Konjakai. Kiti gėrimai.

Įvairūs valgiai, o penktadieniais skani žuvis — nuo 10 val. ryto iki 8 val. vakaro.

731 E. 185 ST.

KE 1-9737

PAGALVOKIME PRIEŠ EIDAMI AR KĄ NORS DARYDAMI

Visiems Clevelando lietuviams reikėtų pagalvoti prieš einant kur nors praleisti linksmą laiką ar rengiant subūvimus, vakarus, vestuves — kur yra patogiausia vieta ir kur būtų pareigta visa tai atlikti. Atsakymas pats atsiranda, jei galvojame, kad savi turime remti savus. Tai būtų patogiausia vieta — Lietuvių klube ir salėje. Lietuvių klubas ir salė po remonto — atnaujinimo dabar atrodo gražiai, jaukiai ir kiekvienam malonu pabūvuoti, sutikti savus draugus, pažįstamus, praleisti lietuviškoje nuotaikoje savo sąsą namuose.

LIETUVIŲ KLUBAS

6835 SUPERIOR AVE.

EX 1-1143

Pilnai padengta apdrauda

HI 2-7626

WM. DEBBS PAINTING CO.

WM. DEBESIS
Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
1132 Summit Dr. Cleveland 24, Ohio

P. J. KERSIS

628 Engeneer Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: Main 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgičio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
25 metai simpatingo ir rimto patarnavimo
6621 Edna Avenue ENdicott 1-1763
936 East 185 Street KE 1-7770

DIRVA

★★★
THE FIELD

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: HEnderson 1-6344. Redaktorius Balys GAIDŽIŪNAS (buto telefonas: GL 1-3976).

Dr. J. M. Colney testamentas vykdomas

JAV Lietuvių Tautinės Sąjungos Detroito skyriaus gausiam narių susirinkime, įvykusiame spalio mėn. 28 d. pp. Gilvydžių name, buvo išklaustas skyriaus p-ko Griškonio pranešimas iš ALT S-gos rajoninio suvažiavimo ir išdiskutuota visa eilė klausimų, susijusių su Lietuvos vadavimo byla bei organizaciniai reikalai.

Susirinkimo dalyviai pirmiausia pagerbė vieną žymiausių lietuvių ALT S-gos narį a. a. dr. M. J. Colney tylos susikaupimu. Po to, buvo prisimintas jo testamentas, kuriame jis prašė nepirkti gėlių, bet tam reikalui skirtas lėšas paskirti Lietuvos vadavimo reikalams. Ši jaudinanti mintis rado susirinkimo dalyvių širdyse gilų supratimą.

DETROITO LIETUVIŲ ORGANIZACIJŲ CENTRO REIKALAI

Susirinkime buvo gana plačiai panagrinėtas DLOC reikalas. Iki šių metų Tautinės Sąjungos skyrius, būdamas didelės tolerancijos veiksnys, gana sklandžiai bendradarbiavo šioje mišrioje organizacijoje. Bet paskutiniu metu socialistinės grupės atstovai, talkininkaujant kai kuriems krikščionių demokratų atstovams, pradėjo skaldomąjį darbą ir tą darnų lietuvių veikimą smarkiai apardė taip, jog ALTS atstovui teko pasitraukti net iš DLOC v-bos pirmininkavimo vietos. Ryšyje su p. Lozoraičio atsilankymu Detroito tos grupės kai kurie nariai buvo sudarę net sąrašus asmenų pikietavimui. Vėliau gi susipratę, jog ir tą bolševikinį veiksmą galėję įsilieti tik komunistinis elementas ir todėl pabijoję viešosios nuomonės ir savęs demaskavimo.

Sudrumstojį tvarką darniame lietuvių bendradarbiavime vargu pasiseks greit atstatyti, nebent DLOC komitetas imtųsi griežtesnių priemonių ir iš centro komiteto pašalintų tuos marksistinius intrigantus, kurie ta politinę ar tarpgrupinę toleranciją supranta tik tuo atveju, kai ji reikalinga jų siekimams. Toks marksistinis metodas lietuvių tarpe neturėtų rasti vietos. Deja, partinės kombinacijos įtraukė vieną kitą mažiau nusimanantį politiką ir iš dešinės, nors kaip katalikai jie turėtų laikytis tolerancijos dėsnių. Spalio 28 d. Kristaus karaliaus šventės proga suruoštoje akademijoje kun. Žiūraitis labai gražiai iškėlė tolerancijos reikalą. Reikia laukti, kad katalikų federacijos atstovai DLOC komitete prisimins kun. Žiūraičio įsakymą pageidavimą laikytis tolerancijos lietuviškuose reikaluose, neprarandant savų principų.

Skyriaus atstovai įpareigoti šį klausimą išsamiau išaiškinti ir visuotiniame narių susirinkime padaryti pranešimą, kad skyrius žinotų tikrą padėtį ir nustatytų tolimesnę laikyseną DLOC klausimu.

WASHINGTONO SĄSKRYDIS

Susirinkimo dalyviai išreiškė didelę padėką Sąjungos vadovybei, kad ji ėmėsi šio didelio ir labai naudingo darbo, kaip Washingtono sąskrydžio suorganizavimo, kuriam reikėjo labai daug lėšų, darbo, laiko ir kuris buvo apvainikuotas gražiu vai-

siumi mūsų Tėvynės vadavimo byloje. Reikia pasakyti, jog tokio žygio net Altas nepajėgia suorganizuoti, nors jis disponuoja visų lietuvių suaukotomis lėšomis ir turi specialiai skirtus asmenis. Manoma, jog Alto atsakymas remti tokio žygio, rodąs, jog Alte esą infiltruota tam tikro elemento, nusistačiusio prieš Lietuvos laisvės bylą. Plačioji visuomenė turėtų daugiau atkreipti dėmesio į lietuviškų reikalų sabotavimą, kuris paslaptingai veikia užsimaskavęs demokratizmo kauke.

Amerikoje nė viena organizacija be ALT S-gos nėra padariusi tiek daug Lietuvos krašto vadavimo reikalų. Pasirodo, jog bet kuriems darbams atlikti neužtenka tik parašyti spaudoje, kad mes atliekame, bet reikia darbo, darbo, lėšų, lėšų ir didelio pasišventimo. Tuščiais žodžiais niekas nepasidaro.

Tautinės Sąjungos Vadovybė laikosi kito principo — mažiau reklamos, bet daugiau darbo; mes matome iš to gražius vaisius. Skyrius išreiškė pageidavimą, kad Sąjunga ir toliau eity pasirinktuoju keliu — naudingu Lietuvai tėvynei, bet ne partijai.

NAUJŲJŲ METŲ SUTIKIMAS

Šiais metais Detroito LTS skyrius ruoš Naujųjų Metų sutikimą, kad galėtų arčiau susipažinti su vis naujais instancijais nariais bei palaikyti lietuviškas tradicijas. Šiam parengimui ruošti išrinkta komisija iš šių asmenų: p. Mitkienė, p. Navasaitienė, p. Šostakienė ir p. Vismantas. Komisija pradėjo paruošiamuosius darbus. Smulkesnių informacijų bus paskelbta vėliau. Suinteresuoti informuojasi pas skyriaus pirm. P. Griškonį bei komisijos narius.

KITI REIKALAI

Pasikeista nuomonėmis dėl spaudos platinimo suaktyvinimo bei paremimo. Kiekvienas žino, jog pragyvenimo lygis kasmet kyla ir yra tendencija, jog kils. Spaudos — popierio ir kitos išlaidos didėja, o laikraščio prenumerata pasilieka toji pati. Tai paradoksas. Tiesiog nesusipratimas. Skyrius mano, jog kiekvienas prenumeruojąs tautinės minties laikraščius turėtų pats pakelti prenumeratą nors vienu doleriu. Toks pageidavimas buvo išreikštas susirinkime. Kartu pareikšta, jog pageidautina paieškoti naujų prenumeratorių.

Pasidalinta įspūdžiais iš dabartinių pasaulinių įvykių eigos,

kurie tuo tarpu nieko nauja nežada ir kad Lietuvos vadavimo reikalas pasilieka ir toliau ilgos ir pastovios politikos darbu. Tokiu atveju visų tautinių-politinių grupių konsolidavimas yra vienas esminių Tautinės Sąjungos ir visų lietuvių siekimų.

Susirinkimo dalyvis

VISI Į JAUNIMO KONKURSO VAKARĄ

LB Detroito apyl. valdybos ruošiamas dailaus kalbėjimo, deklamavimo bei skaitymo konkursas ir vaikų bei jaunimo vakarė-

lis įvyks lapkričio 11 d. 4 val. p. pietų.

Lietuviai tėvai labai prašomi priminti savo vaikučiams skelbiamą konkurso svarbumą. LB Detroito apyl. valdyba varžybų laimėtojams paskyrė \$50 dovanoms pirkti. Yra malonių staigmenų. Štai žinomoji skautų veikėja K. Kodatienė paskyrė savo dovaną — "Lietuviška sodyba" raizinį. Be to, VI. Pauža dovaną irgi tam pačiam tikslui dr. V. Sruogienės Lietuvos istoriją. Dr. Gurskytė-Paužienė aukoja medžio raizinį — koplytėlę. Girdima, kad be šių dovanų, taip svarbioms auklėjamojo pobūdžio, tikrai lietuviškoms varžyboms paremti aukos plaukia ir toliau. Jeigu tokių geradarių — remėjų atsirasit ir daugiau, aukas priims VI. Pauža "Neringos" knygyne, 1906 25th St., Detroit 16, telef. TA G-7134.

Valdyba kviečia lietuvių visuomenę gausiai dalyvauti. Įėjimas suaugusiems tik 75 centai. Tad visi, kas tik gali į konkursinį vakarą.

Jury komisija pasiruošusi. Konkurse dalyvauja didelis skaičius jaunimo.

Istorinės tiesos beieškant

(Atkelta iš 1 pal.)

bet jeigu jis, dirbdamas savąjį kariuomenės vado darbą, būtų vengęs tokių intervencijų, ypačiai mūsų vidaus politikoje, tai būtų buvę daug geriau ir jam pačiam, ir mūsų kariuomenės. Esu tikras, tada nebūtume turėję ilgos ir taip plačiai nukambėjusios kariuomenės vado pasitraukimo iš kariuomenės istorijos.

— Kontroversiniame autoriaus straipsnyje Karde, kaip atsime-namė, buvo keliamas ir kariuomenės vado algos klausimas. Autorius tai neigia ir tikina, esą tik tautininkų spauda tai "išpūtusi". Ką galite pasakyti ta tema?

— Kai jau tas gen. Raštikio straipsnis ir N. Lietuvoje buvo ir dabar dažnai yra minimas, tai tebūnie man leista, užuot tik atsakius į klausimą trumpai, prisiminti jį kiek plačiau.

Savo biografijoje gen. Raštikis sakosi esąs parašęs per 1000 įvairaus turinio straipsnių. Niekas jį juos nekreipė dėmesio. Kyla klausimas, kodėl anas jo straipsnis, paskelbtas Karde 1940 Naujųjų Metų proga, sukėlė tiek daug triukšmo, o tas Kardo numeris buvo net konfiskuotas. Gaila, kad jo neturime. Paskelb-tume — ir visi ginčai išnyktų.

Čia papasakosius tik prisiminti, kaip tada straipsnis buvo vertinamas a. a. prezidento A. Smetonos. Prezidentas straipsnį vertino labai neigiamai. Ir štai, kodėl:

1. Straipsnis buvo daugiau nei kokio ministerio pirmininko deklaracija. Paprastai, deklaracijojė pirmininkas nusako, ką jis stengsis padaryti, ko sieks. Gi gen. Raštikio straipsnyje tiesiog buvo nurodoma, kas ir ką turi padaryti. Pavyzdžiui, jame buvo pasakyta, kad su Maskva mums reikia sugyventi. Prezidentas ta-

da taip komentavo: "Turime užsienio reikalų ministrą, turime ministrą pirmininką, turime visą užsienio reikalų ministeriją. Jie geriau žino, su kuo kaip reikia sugyventi".

Šia proga reikia pasakyti, kad ta nelemtoji sugyvenimo frazė turėjo savo atgarsį ir Merkio derbose su Molotovu Maskvoje prieš pat ultimatumą.

2. Straipsnis buvo politinis. Prezidento, manymu, kariuomenės vadas galėjo reikšti savo nuomonę ir politiniais klausimais jam, prezidentui, vyriausybei, bet jokiu būdu nenest politikos į kariuomenę. Prezidentas sakė: "Kągi, šiandien Tamsta parašė tokį straipsnį, o jei ryt kuris nors divizionų vadas parašys kitokį, tai kaipgi Tamsta pasielgsi?"

3. Straipsnis suskaldė karininkiją. Vieni karininkai straipsnį gyre, kiti sakė, kad "mūsų kariuomenės vadas visai nusipoliti-kavo".

4. Straipsnyje buvo kritikuojamas įvairių pareigūnų atlyginimas. Pav. jame buvo maždaug taip parašyta: kur matyta, kad kariuomenės vadas, kuris atsako už visą krašto saugumą, gautų mažesnę atlyginimą, negu miesto burmistras, kuris atsako tik už vieno miesto tvarkymą.

Prezidentas suprato, kad kariuomenės vadas yra nepatenkintas savo atlyginimu. Kai, prezidentui teiraujantis, buvo atsakyta, kiek kariuomenės vadas gauna algos mėnesiui, prezidentas tęsė: "Mūsų sąlygomis tai nemažai, bet jei neužtenka, galima algą pakelti. Klaipėdos burmistras gauna daugiau negu aš, prezidentas, bet burmistras algas nustato savivaldybės. Tokie yra įstatymai, tokia tvarka, tai reikia jos ir laikytis".

O dabar dėl straipsnio inter-petacijos. Gal gen. Raštikis ir nemanė skųstis savo atlyginimu. Betgi jis mokėjo straipsnius ra-

Į belaisvę paimtas Egipto karininkas, užristom akim vedamas į žydų belaisvę.

šyti. Kaip jis parašė, taip kiti su-prato. Tad nėra pagrindo teisintis ir kaltinti kitus, kad jie tai "išpūtė".

— Savo atleidimą iš kariuomenės gen. S. Raštikis sieja su savo straipsniu Karde. Ar tai buvo jo atleidimo priežastis?

— atleiskite, daktare, bet aš nesutinku, su klausimo formulavimu, — paprotstavu gen. K. Mustekis ir tęsė toliau: — Aš čia noriu ypatingai pabrėžti, kad gen. S. Raštikio nei iš kariuomenės vado pareigų nei iš kariuomenės niekas n e š a l i n o, o jis pats savo raportu paprašė jį a t l e i s t i.

Savo knygos įvade gen. Raštikis sakosi savo nuoširdžia intencija norįs pasitarnauti istorinei tiesai. Jei taip, tai kodėl jis skyrį apie atleidimą iš kariuomenės, ypatingai tą vietą, kur kalba apie posėdį pas prezidentą (676 psl.), taip šališkai atpa-sakojo? Nežinau, ar sąmoningai ar pamišęs, jis mane išbraukė iš to posėdžio dalyvių. Gink Die-ve, aš nesiveržiau jame būti, bet neką galiu padaryti, jei buvau į jį kvieistas ir jame dalyvavau. Antra, kodėl gen. Raštikis nenori prisiminti savo s a l y g ū, kurias patenkinus jis būtų sutikęs grįžti pareigų eiti? Tos sąlygos jo pasitraukimo istorijoje turėjusios nemažos reikšmės.

O sąlygos buvo tokios:

1. Prezidentas kuria nors proga pasakys kalbą ir joje pabrės, kad prezidento santykiai su kariuomenės vadu yra geri. Tada jis, kariuomenės vadas, progai pasitaikius, taip pat pareikš, kad svarbesniais klausimais jo pažiūros sutampa su prezidento pažiūromis.

2. Seimo pirmininkas praleis visus kariuomenės vado pateiktus įstatymų projektus be pakeitimų.

3. Ministeris pirmininkas imsis žygių, kad kariuomenės vado vardas gatvėje nebūtų netinkamai linksniuojamas.

4. Vidaus reikalų ministeris gen. Skučas viešai atsiprašys gen. Raštikį už konfiskuotą straipsnį.

— Gal sutiktumėte kiek smul-kiau papasakoti apie tą posėdį?

— Gerai, grįžkime į posėdį. Posėdis vyko mažajame prezidento kabinete. Posėdžio dalyviai: prezidentas Smetona, Merkys, Raštikis ir aš, Prezidentas sėdėjo sofoje ir, galvą atrėmęs į dešinės rankos delną, tyliai, ramiai, tikrai tėviškai nurodinėjo į straipsnio žalingumą (žiūr. 3-čią klausimą — J. P.).

Baigęs kalbėti apie straipsnį, prezidentas kalbą nukreipė į jam pačiam taikytą punktą. Jis sakė, kad, kaip visuomet praeityje, taip ir ateityje, progai pasitaikius, savo kalboje prisimins kariuomenės vadą. "Aš visur ir visuomet stengiausi kelti ir palaikyti kariuomenės vado autoritetą", — pabrėžė prezidentas. Po to gen. Raštikis, labai priblokštas, pareiškė: "Aš nieko nenoriu. Neturiu nei namų, nei dvarų. Nieko nenoriu, tik paleiskit mane iš kariuomenės".

Merkys, iki tol tylėjęs, pasijuto įgeltas. Mat, jis netoli Kau-no turėjo nusipirkęs dvaro cent-rą ir suprato, kad gen. Raštikis jam priekaištauja. Tada Merkys prabylo. Jo kalba buvo šiurkšti.

TAUTINĖS SAJUNGOS PAREIŠKIMAS

Akivaizdoje pagyvėjusių pa-stangų tautoms ir valstybėms iš-silaisvinti iš sovietų vergijos,

Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga,

žiūrėdama į Lietuvos laisvinimo reikalą, kaip į vieną iš pagrindi-nių Sąjungos veiklos uždavinių, randa reikalinga šiuo metu pas-kelbti tokį pareiškimą:

1. Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo viltis, visų žinomų tarptautinių įvykių šviesoje, yra žymiai sustiprėjusi.

2. Visų Lietuvos laisvinimo veiksmų vieningumas yra būtina sąlyga, kad Amerikos lietuvių įnašas duotų geresnių rezultatų Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo byloje.

3. Tik visų laisvinimo veik-snių sutartinai dirbamas darbas gali sukelti laisvųjų lietuvių didesnę duosumą. Tik toks darbas gali sužadinti jų širdingesnį dė-mesį Lietuvos laisvinimo pro-gramai.

Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga, kaip Amerikos Lietu-vių Tarybos narys, šiuo pareišk-imu pabrėžia gyvą reikalą lai-kytis AL Tarybai bešališkos linkmės ir bendradarbiauti lygy-bės pagrindu su visais Lietuvos laisvinimo veiksniais.

Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga mano, kad lietuvių vi-suomenės kultūrinė ir politinė įeikla negali būti sėkminga, jei Lietuvos laisvinimo darbas ne-bus pagrįstas visų veiksmų ir visų lietuvių vienybe.

Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga nuoširdžiai pageidauja ir ragina visus veiksmus suda-ryti atitinkamas sąlygas, kad to-čia vienybė išgyventų.

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Valdyba

Gen. Raštikiui išėjus, presi-dentas su Merkiu dar kalbėjosi: "Po šios pamokos, grįžęs iš atos-togų, žinos savo vietą ir dirbs". (B. d.)

Didžiai gerbiame ir mielam

DR. MOTIEJUI J. COLNEY mirus,

jo žmonai ANTANINAI ir sūnui STASIUI nuoširdžiai užuo-jautą reiškia

A. L. Tautins Sąjungos Worcesterio skyrius

Tauriam lietuviui patriotui

DR. M. J. COLNEY,

mirus, gilią užuojautą reiškia žmonai ANTANINAI ir giminėms.

Agota ir Bronius Duda

Mielam Collegai

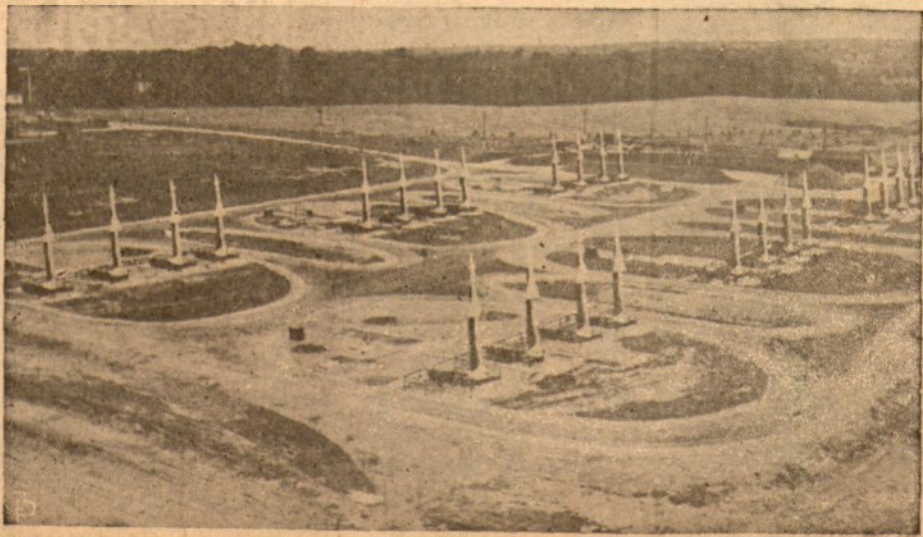
SAULIUI ČERNIAUSKUI,

jo mylimai Motinai mirus, gilią užuojautą reiškia

Lietuvių Studentų Sąjungos Detroito Skyrius

Tai žibalo vamzdžiai, einą per arabų žemes. Egiptui pritariau kitų kraštų arabai, kai kur tuos vamzdžius jau išsprogino.

Tai ne karių kapai, bet netoli JAV sostinės Washingtono pastatyti Nike raketų lizdai prieš sve-timus lėktuvus.